

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ **202__ р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Оптимізація системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства»

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Сергій КАЛМИКОВ

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

науковий ступінь, посада

Сергій ЮРЧЕНКО

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістр)

З А Т В Е Р Д Ж У Ю

В.о. зав. кафедри _____ Ольга ГУБАРИК

« _____ » _____ 202__р.

ЗАВДАННЯ

КАЛМИКОВ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Оптимізація системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Науковий керівник: Юрченко Сергій Васильович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «11» жовтня 2024 року № 3408

2. Термін подання здобувачем роботи: 13 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи: наукові праці, статті, монографії, Закони України, правові документи, практичні дані підприємства – внутрішня звітність, облікові дані, фінансова звітність ТОВ «Аграрна слобода».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Теоретичні засади системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Оцінка стану інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Оптимізація системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода». Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Концептуальні напрями визначення сутності інформаційного забезпечення. Класифікація інформаційних джерел для управлінських потреб підприємства. Вимоги до функціонування системи інформаційного забезпечення. Механізми управління інформаційними ризиками в системі фінансово-економічної безпеки. Правова база регулювання питань інформаційного забезпечення системи фінансово-економічної безпеки. Динаміка структури майнового фонду ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. Динаміка оборотних активів ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. Показники ефективності діяльності ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023 рр. у динаміці. Динаміка зміни валового і чистого прибутку ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. Аналітичне моделювання чистого прибутку ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. Порівняльна таблиця нормативних і фактичних показників фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та аналіз її складових. Фактичний рівень складових ФЕБ ТОВ «Аграрна слобода». Динаміка ефективності використання ресурсів. Методи прогнозування неплатоспроможності і банкрутства. Фінансові показники ТОВ «Аграрна слобода» за 2021-2023рр для побудови моделі Альтмана. Методика розрахунку моделі Альтмана. Розрахунок показників моделі Альтмана для ТОВ «Аграрна слобода» за 2021-2023 роки. Нормативна шкала порогових значень за моделлю Альтмана. Матриця SWOT – аналізу для оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода». Алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ квітень 2024 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні засади системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Квітень-травень 2024р	
2	Оцінка стану інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Червень-серпень 2024р	
3	Оптимізація системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода»	Серпень-вересень 2024р	
4	Вступ, висновки і пропозиції	Жовтень-листопад 2024р	
5	Оформлення роботи	Листопад-грудень 2024р.	

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Сергій КАЛМИКОВ
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Сергій ЮРЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	6
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1. Сутність та складові системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	12
1.2. Роль інформаційного забезпечення в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства	17
1.3. Правове регулювання інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	21
Висновки до розділу 1.	25
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Аналіз показників операційної діяльності ТОВ «Аграрна слобода»	26
2.2. Особливості формування фінансово-економічної безпеки та діагностика складових ТОВ «Аграрна слобода»	33
2.3. Джерела інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства	42
Висновки до розділу 2.	44
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «АГРАРНА СЛОБОДА»	48
3.1. Економетричне моделювання системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	47
3.2. Інструментарій інформаційного моделювання для забезпечення фінансово-економічної безпеки	53

3.3. Алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення	55
фінансово-економічної безпеки	
Висновки до розділу 3.	58
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

РЕФЕРАТ

Тема: «Оптимізація системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 71с., 14 рис., 7 табл., 50 літературних джерел.

Об'єктом дослідження - є процес інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предмет дослідження - практичні і теоретичні методи оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою дослідження є: узагальнення теоретичних концепцій та пошук рішень щодо оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження: аналіз інформаційної бази, статистичні методи, методи узагальнення та систематизації, методи інформаційного та економетричного моделювання, порівняльний аналіз і метод експертних оцінок.

Досліджено сутність та складові системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Визначено роль інформаційного забезпечення в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства. Розглянуто правове регулювання інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Зроблено аналіз показників операційної діяльності ТОВ «Аграрна слобода». Досліджено порядок організації і формування фінансово-економічної безпеки та діагностика складових ТОВ «Аграрна слобода». Визначено джерела інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства. Проведено економетричне моделювання системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Використано інструментарій інформаційного моделювання для забезпечення фінансово-економічною безпекою. Розроблено алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

УПРАВЛІННЯ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ОПТИМІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ABSTRACT

Topic: " Optimization of the system of information support of financial and economic security of the enterprise"

The qualification work contains: 71 pages, 14 figures, 7 tables, 50 literary sources.

The object of the study is the process of information provision of financial and economic security of the enterprise.

The subject of the study is practical and theoretical methods of optimizing the system of information support for financial and economic security of the enterprise.

The purpose of the research is: generalization of theoretical concepts and search for solutions for optimization of the information system of financial and economic security of the enterprise.

Research methods: analysis of the information base, statistical methods, methods of generalization and systematization, methods of information and econometric modeling, comparative analysis and the method of expert evaluations.

The essence and components of the system of information support for the financial and economic security of the enterprise have been studied. The role of information provision in risk management of financial and economic security of the enterprise is defined. The legal regulation of information provision of financial and economic security of the enterprise is considered. An analysis of the indicators of the operational activity of "Agrarna Sloboda" LLC was made. The order of organization and formation of financial and economic security and diagnostics of the components of LLC "Agrarna Sloboda. Sources of information support for the financial and economic security of the enterprise under study have been determined. Econometric modeling of the system of information support of financial and economic security of the enterprise was carried out. Information modeling tools are used to ensure financial and economic security. An algorithm for optimizing the information support system for financial and economic security has been developed.

KEYWORDS

MANAGEMENT, INFORMATION SECURITY, FINANCIAL - ECONOMIC SECURITY, INFORMATION SECURITY OPTIMIZATION

ВСТУП

Актуальність теми. Система інформаційного забезпечення (далі СІЗ) є важливою складовою фінансово-економічної безпеки, оскільки на її основі приймаються важливі управлінські рішення. Сучасні умови ведення бізнесу характеризуються значним зростанням обсягу інформаційних даних, посиленням конкуренції, а також різкими змінами політичного та військового характеру, що значно збільшує ризики підприємства. Якісні інформаційні ресурси виступають суттєвим фактором, від якого залежить успішність бізнесу. Від повноти, точності та своєчасності отриманої інформації залежить ефективність прийняття рішень та здатність підприємства адаптуватися до змін.

Особливої уваги потребують питання зниження ризиків при обробці і зберіганні інформації, що безпосередньо впливає на забезпечення її конфіденційності, цілісності та доступності. Впровадження ефективних інструментів оптимізації системи інформаційного забезпечення є важливим завданням для підприємств, що орієнтовані на довгостроковий розвиток і захист своєї фінансової стійкості. Розвиток СІЗ відкривають нові можливості для вдосконалення управлінських процесів, підвищення стійкості підприємства та ефективності його діяльності.

У своїх дослідженнях, питання оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки досліджували такі автори, як: Хвальчик І. та Волощук Л., Русин-Гринник Р.Р., Гриновець М.В, Коптева Г.М, Безбородова Т.В., Іванюта Т.М., Палагута С.С., Фаріон Я. та інші. Актуальність теми зумовлена багатогранністю наукових поглядів та обґрунтуванню ефективних підходів щодо оптимізації системи інформаційного забезпечення підприємств з метою посилення рівня їх фінансово-економічної безпеки.

Мета і завдання. Метою дослідження є узагальнення теоретичних концепцій та пошук рішень щодо оптимізації системи інформаційного

забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи, передбачено виконання завдань:

- дослідити сутність та складові системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- визначити роль інформаційного забезпечення в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розглянути порядок правового регулювання інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати показники операційної діяльності ТОВ «Аграрна слобода»;
- визначити особливості формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та провести діагностику її складових ;
- дослідити джерела інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства;
- застосувати економетричне моделювання системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- дослідити інструментарій інформаційного моделювання для забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- розробити алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження - є процес інформаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Предметом дослідження - практичні і теоретичні методи оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. В роботі застосовували різні інструменти і методи дослідження, а саме дослідження інформаційної бази, що включає нормативно – правові документи, закони, фінансову звітність ТОВ «Аграрна слобода», наукові статті та власні спостереження. Для оцінки діяльності

підприємства і обґрунтування фінансово-економічних показників використовували статистичні методи, методи узагальнення та систематизації. Для прогнозування результатів управлінських рішень та їх ефективності, використали методи інформаційного та економетричного моделювання. Для визначення найбільш дієвих інструментів оптимізації застосовували порівняльний аналіз і метод експертних оцінок.

Наукова новизна одержаних результатів:

удосконалено:

- методологічний підхід до діагностики фінансово – економічної безпеки підприємства через економетричне моделювання, що включає розрахунок інтегрального показника та визначення цільової функції із застосуванням дискримінантної п'ятифакторної моделі Альтмана, що забезпечує обґрунтування управлінських рішень шляхом порівняння результатів із нормативними значеннями та прогнозування ризиків інформаційній безпеці підприємства;

- організаційний підхід до оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки, що передбачає розробку алгоритму, спрямованого на раціоналізацію управління інформаційними ресурсами.

- ***набуло подальшого розвитку:***

- організаційний підхід до інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства шляхом інтеграції інструментів інформаційного моделювання через побудову матриці SWOT – аналізу, що сприятиме оптимізації управлінських процесів та підвищенню рівня фінансово економічної стійкості підприємства;

Особистий внесок здобувача полягає у розробці наукових підходів та рекомендацій, спрямованих на оптимізацію системи інформаційного забезпечення ТОВ «Аграрна слобода» та зміцнення його фінансово-економічної безпеки.

Апробація результатів роботи. Обговорення та оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача відбулося на засіданні кафедри та на II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Обліково-фінансове,

інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» 30-31 жовтня 2024 р.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано наукову працю у фаховому виданні загальним обсягом 0,42 друк.арк.

Кваліфікаційна робота включає: вступ, три розділи, висновки, пропозиції та перелік використаних інформаційних джерел з 50 найменувань, 7 таблиць, 14 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та складові системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

В умовах сучасного економічного середовища функціонування підприємств, значна увага приділяється забезпеченню їх економічної безпеки, що є основною умовою стабільного розвитку підприємств. Важливою складовою цього процесу є розробка і впровадження відповідного методичного забезпечення, що базується на використанні сучасних технологій та методів аналізу. Одним з таких інструментів виступає система інформаційне забезпечення (далі *СІЗ*) управління підприємством. Це підтверджують науковці Хвальчик І і Волощук Л., на їх думку, інформаційне забезпечення це: «Один з видів забезпечення процесів управління, що включає в себе сукупність інформаційних ресурсів, засобів, методів і технологій збору, обробки та видачі інформації» [49]. Тобто, автори вважають, що важливу роль відіграють не лише самі дані, а й технології їх обробки та видачі користувачам.

Фахівці Русин- Гринник Р.Р. та Гриновець М.В., поняття інформаційне забезпечення трактують як: «Процес забезпечення підприємства необхідною інформацією для ефективного прийняття рішень, виконання функцій та досягнення стратегічних цілей» [44]. Проте, поряд із забезпеченням підприємства інформацією, важливо враховувати специфіку економічної безпеки. У цьому контексті Коптева Г.М., вважає, що головною метою інформаційного забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства є: «Створення системи взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих показників, які дають змогу одержувати всебічну адекватну кількісну і якісну характеристику стану (рівня) економічної безпеки бізнес-процесів

підприємства» [17]. Однак наголошує, що важливим є не лише забезпечення ефективності, а і точність, своєчасність і надійність інформації.

Фахівчиня Безбородова Т.В., вважає, що інформаційне забезпечення це: «Процес задоволення потреб користувачів в інформації, необхідний для прийняття рішення, для здійснення якого необхідна наявність відповідної інформаційної системи» [1].

Авторка Іванюта Т.М., пропонує своє бачення поняття «інформаційне забезпечення» і трактує його як: «Систему, що включає сукупність методів, засобів і способів, спрямованих на збирання, аналіз, захист інформації» [10], а також: «Прогнозування, постійну консультативну підтримку та вироблення рекомендацій щодо прийняття ефективних управлінських рішень оперативного та стратегічного характеру» [10]. Дане визначення дозволяє розглядати інформаційне забезпечення як важливу складову управлінських процесів, що сприяє ефективному прийняттю рішень.

На основі наукових підходів можна виділити основні концептуальні напрями щодо визначення сутності інформаційного забезпечення (Рис.1.1).

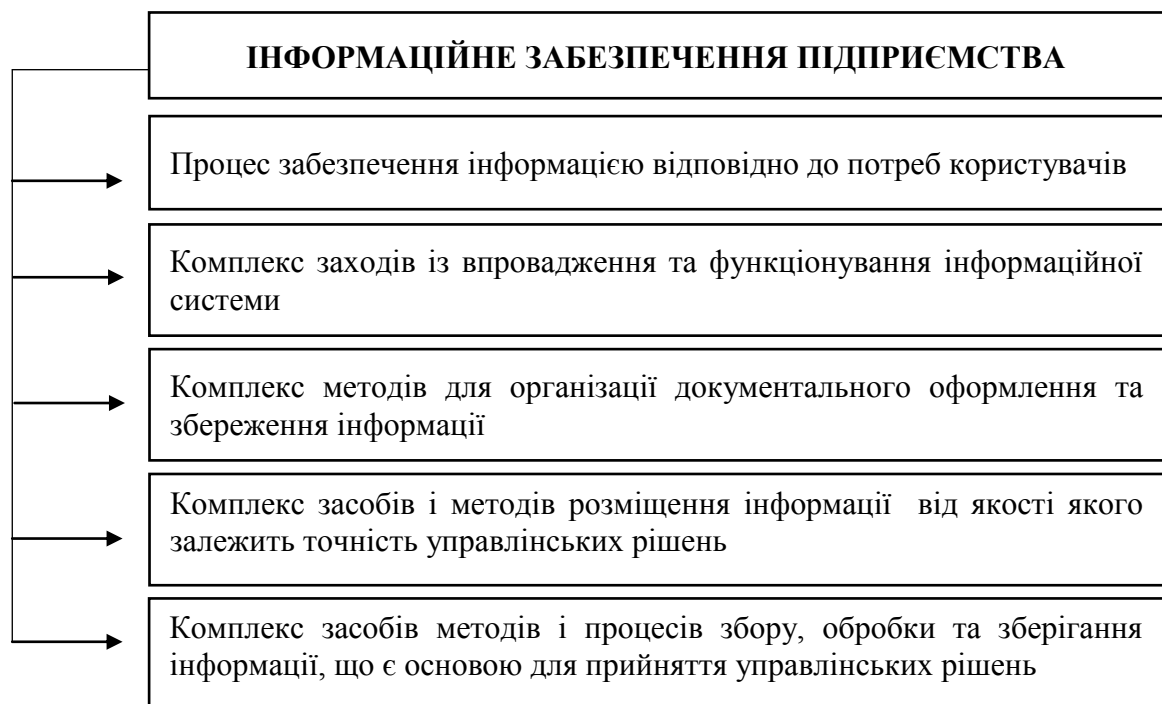

Рис 1.1. Концептуальні напрями визначення сутності інформаційного забезпечення

Інформація виступає цінним ресурсом в процесі управлінні підприємством. Її правильне використання дозволяє забезпечити прийняття ефективних рішень, оптимізувати господарські процеси та підвищити конкурентоздатність. Якісна і своєчасна інформація надає можливість вчасно реагувати на ситуацію, виявити потенційні проблеми, що виникають в операційних процесах діяльності господарства, а також реагувати на зміни зовнішнього середовища, такі як постійне оновлення податкового законодавства, коливання економічних і політичних умов, конкурентна боротьба, інше. Інформаційні джерела для задоволення управлінських потреб можна поділити на ті, що сформувалися під впливом зовнішніх факторів і внутрішніх (Рис.1.2).

Рис.1.2. Класифікація інформаційних джерел для управлінських потреб підприємства

Наведені інформаційні джерела, створюють умови для їх ефективної діяльності на підприємстві в межах чинного законодавства, забезпечуючи дотримання всіх вимог і стандартів.

Сприяння ефективному функціонуванню підприємства неможливе без створення дієвої СІЗ, яка слугує основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, які сприяють стабільному розвитку та економічній безпеці підприємства.

Палагута С.С. зазначає, що: «Головною метою інформаційного забезпечення в управлінні є формування ефективної системи організації та механізму надання інформації, які б відповідали потребам користувачів і вимогам автоматизації технологій»[30].

На думку авторів Ярослава та Тетяни Фаріон, система інформаційного забезпечення – це: «Безперервний і цілеспрямований добір відповідних інформаційних показників, що використовуються при прийнятті управлінських рішень» [48].

На сьогоднішній день серед науковців немає загальноприйнятого визначення поняття СІЗ. Проте, незважаючи на відсутність єдиного трактування поняття, можна стверджувати, що дана система включає основні елементи, без яких її ефективне функціонування неможливе. До таких елементів можна віднести інформаційні ресурси, технологічну інфраструктуру, методи аналізу і нормативно-правове забезпечення. Метою функціонування СІЗ є – надання своєчасної, достовірної та актуальної інформації для аналізу ризиків підприємства, оцінки його фінансово-економічного стану та прийняття ефективних управлінських рішень. Вона є невід'ємною частиною забезпечення фінансово-економічної безпеки, дозволяючи, при цьому, оперативно реагувати на внутрішні і зовнішні загрози.

Важливою складовою СІЗ підприємства є облікова інформація. Під даним поняттям розуміють сукупність даних, що формують в процесі бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку. Вона містить детальну інформацію про господарські операції, фінансовий стан, результати діяльності та використання ресурсів підприємства. Облікова інформація є основою для формування фінансової звітності, в якій відображаються такі

важливі елементи як активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, прибуток. На підставі такої інформації керівництво може оцінювати фінансові результати, планувати майбутні операції, визначати оптимальну структуру капіталу та ефективність використання ресурсів. Крім того, облікова інформація відіграє важливе значення у внутрішньому контролі та управлінні ризиками, а також дозволяє виявляти відхилення від запланованих показників, аналізувати причини таких відхилень і вживати необхідних заходів для їх усунення. Тобто, облікова інформація є не лише інструментом аналізу поточного стану діяльності підприємства, але й важливим інструментом прогнозування. Використовуючи облікові дані, підприємство може моделювати різні сценарії розвитку подій, оцінювати їх вплив на фінансовий стан та розробляти стратегії зниження ризиків. Основні вимоги до ефективного функціонування СІЗ підприємства наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Вимоги до функціонування СІЗ підприємства

Вимога	Опис інформації
Актуальність	інформація повинна відповідати поточним умовам діяльності підприємства
Достовірність	інформаційні дані повинні бути перевіреними і відповідати реальному стану речей
Оперативність	інформація повинна бути доступною вчасно, це дозволить прийняти рішення швидко
Захищеність	інформаційні дані повинні бути захищені від несанкціонованого доступу
Адаптивність	інформаційна система повинна легко адаптуватися до будь-яких змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища
Повнота	інформаційні дані повинні бути висвітлено в повному обсязі, для здійснення всебічного аналізу
Доступність	інформаційні дані повинні бути в постійному доступі для користувачів, що мають на це повноваження
Економічність	затрати на функціонування системи повинні бути обґрунтованими і не перевищувати її користь

Ефективна СІЗ підприємства повинна надавати необхідні дані, забезпечувати їх повноту, актуальність, доступність та оперативність, що сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та оперативній

реакції на зміни як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Наведені вимоги ставлять перед бізнесом нові завдання, особливо в контексті забезпечення належного рівня економічної безпеки. Зокрема вони пов'язані з необхідністю обробки та аналізу інформації, що відповідає вимогам як внутрішніх так і зовнішніх користувачів. Для виконання цих завдань підприємці повинні володіти спеціалізованими знаннями та навичками. Враховуючи це, важливою задачею стає оптимізація СІЗ фінансово-економічної безпеки підприємства, що потребує постійного вдосконалення, глибокого аналізу існуючих процесів та адаптації до зовнішніх змін.

Отже, ефективне функціонування СІЗ є надважливим забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інформаційне забезпечення надає дані, необхідні для аналізу фінансових показників підприємства, дозволяючи оперативно реагувати на зміни середовища. Система інформаційного забезпечення базується на основі обов'язкових елементів, таких як інформаційні ресурси, технологічна інфраструктура, методи аналізу та нормативно-правове забезпечення, що забезпечують її ефективне функціонування. Облікова інформація, виступає важливим інструментом ідентифікації ризиків і моделювання різних сценаріїв розвитку подій. Вимоги до функціонування СІЗ сприяють швидкій адаптації до змін зовнішнього і внутрішнього середовища, забезпечуючи достовірність, актуальність та своєчасність інформації. Важливим є оптимізація даної системи для забезпечення ефективного управління, зниження ризиків і підвищення конкурентоспроможності підприємства.

1.2. Роль інформаційного забезпечення в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства

У сучасних умовах функціонування підприємств інформація виступає цінним ресурсом, який визначає ефективність прийнятих управлінських

рішень та здатність підприємства до адаптації у зовнішньому і внутрішньому середовищі. Належне інформаційне забезпечення гарантує своєчасне виявлення ризиків, проведення аналізу їх потенційного впливу та розробку заходів для їх мінімізації та регулювання.

Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від його здатності вчасно виявити і знизити негативний вплив інформаційних ризиків, які виникають через недостатність або несвоєчасність отриманих даних. У цьому контексті важливо дослідити роль інформаційного забезпечення, як інструменту ідентифікації, аналізу та управління ризиками, що дозволяє підвищити стійкість підприємства до загроз та забезпечити його стабільний розвиток.

Фахівчині Бондарчук Н.В. та Гуменчук М. вважають, що фінансово-економічна безпека – це: «Стан захищеності ресурсів підприємства, фактичного, виробничого та інтелектуального потенціалу від потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища за допомогою інструментів, методів та системи інформаційного забезпечення» [5]. В такому контексті важливо враховувати, що забезпечення фінансово-економічної безпеки неможливе без правильної оцінки та управління ризиками, які можуть виникати в діяльності підприємства.

У загальному розумінні ризик – це ймовірність виникнення подій, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства та його фінансово-економічну безпеку. Автори Мешкова-Кравченко Н.В., Тарасюк А.В., вважають, що: «Ризик є наслідком прийняття рішення в умовах невизначеності» [26].

Існують різні фактори, які призводять до невизначеності, зокрема – різний рівень обізнаності учасників ринкових угод; швидкі зміни в технологічному середовищі, невизначеність у поведінці споживачів, неоднозначність прогнозів економічної і політичної ситуації, нестабільність внутрішніх процесів, інше. Тому автори Мешкова-Кравченко Н.В. і Тарасюк А.В доповнюють попереднє твердження так: «Ризики є невід’ємною

частиною функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони виникають як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі»[26].

Зовнішні фактори, такі як економічні, політичні, технологічні або природні зміни, можуть несподівано вплинути на операційну діяльність підприємства, змінюючи умови ведення бізнесу або створивши нові загрози для його стабільності.

Внутрішні ризики часто обумовлені недоліками в управлінні, неправильними рішеннями або неефективними внутрішніми процесами, що здатні знизити ефективність роботи підприємства. До внутрішніх загроз можна віднести неякісне планування, помилки в управлінні персоналом, порушення дисципліни. Ці два типи ризиків – зовнішні і внутрішні – часто взаємопов'язані, оскільки зміни в зовнішньому середовищі можуть впливати на внутрішні процеси підприємства, а неправильне управління внутрішніми ризиками може ускладнювати адаптацію до зовнішніх викликів.

З одного боку, управління ризиками інформаційної безпеки передбачає зосередження уваги на забезпеченні достовірності, своєчасності та цілісності даних. З іншого боку, ці ризики можуть виникати через низьку якість інформаційних систем, недосконалі технології аналізу або недостатню кваліфікацію персоналу, що ускладнює ефективне управління інформаційними процесами.

Для зменшення загроз діяльності підприємства необхідне інформаційне забезпечення, яке дає змогу оперативно отримувати, аналізувати та використовувати дані для прийняття обґрунтованих рішень. Управління інформаційними ризиками ефективно здійснюються через розробку та впровадження механізмів управління спрямованих на попередження їх виникнення, зниження його впливу та забезпечення фінансово-економічної безпеки (Рис.1.3).

Рис. 1.3. Механізми управління інформаційними ризиками в системі фінансово-економічної безпеки

Механізми управління інформаційними ризиками спрямовані на своєчасне виявлення, аналіз і мінімізацію потенційних загроз, що пов'язані з недостовірністю, втратою або несанкціонованим доступом до інформації, що сприятиме підвищенню стійкості підприємства до інформаційних ризиків і забезпеченню його фінансово-економічної безпеки.

Таким чином, інформаційне забезпечення є невід'ємним елементом в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства. Його роль полягає у наданні достовірної, актуальної та повної інформації, що дозволяє ухвалити обґрунтовані управлінські рішення. Зниження інформаційних ризиків можливе через впровадження ефективного механізму для збору, обробки та зберігання інформації, автоматизації всіх процесів та регулярного моніторингу. Даний механізм спрямований на своєчасне виявлення і мінімізацію потенційних загроз, що пов'язані з недостовірністю, втратою або несанкціонованим доступом до інформації і сприятиме підвищенню стійкості підприємства до інформаційних ризиків. Такий підхід забезпечить підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства та дозволить оперативно реагувати на динамічні зміни зовнішнього середовища.

1.3 Правове регулювання інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Ефективне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від належної організації його інформаційного забезпечення. Оптимізація цього процесу потребує детального аналізу нормативно-правового регулювання, яке визначає вимоги до збору, обробки, зберігання та використання інформації.

Основними джерелами правового регулювання в Україні є Конституція України, Цивільний кодекс, закони, підзаконні акти, а також галузеві стандарти. Зокрема, до основних нормативно-правових актів можна віднести Закон України «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», положення Податкового кодексу України і інші.

Правова база регулювання питань інформаційного забезпечення системи

фінансово-економічної безпеки, у загальному вигляді представлено на рисунку 1.4

Рис.1.4. Правова база регулювання питань інформаційного забезпечення системи фінансово-економічної безпеки

Після схематичного узагальнення нормативно-правової бази, що регулює питання інформаційного забезпечення, слід зазначити, що всі нормативні акти регламентують правила і процедури, необхідні для забезпеченні правової і організаційної основи функціонування інформаційного забезпечення як на державному, так і на внутрішньому рівні підприємства. Закон України «Про інформацію» [36] є основним правовим актом, який визначає основи інформаційних правовідносин в Україні. Він регулює доступ до інформації, її захист, а також права і обов'язки органів державної влади, юридичних та фізичних осіб та громадян у сфері

інформаційної діяльності. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [35] визначає правові засади захисту інформації. Це особливо важливо для забезпечення безпеки даних та захисту від несанкціонованого доступу. Закон також регулює використання технічних та організаційних заходів для захисту інформації, що здійснюється через автоматизовані системи. Цивільний кодекс України [49] регулює питання, що стосуються прав на інформацію, передачі даних та захисту осіб у разі порушення їх інформаційних прав. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [31] визначає порядок організації бухгалтерського обліку на підприємствах, а також встановлює правила для формування і подання фінансової звітності, що є важливою частиною інформаційного забезпечення діяльності підприємства.

На внутрішньому рівні підприємства правові відносини регулюються через систему обліку, яка визначається в Положенні про облікову політику. Цей документ встановлює правила ведення обліку, формує інформацію, що є основою для розробки посадових інструкцій та регламентує функції і обов'язки бухгалтерів і інших фахівців підприємства.

Для більш ефективного використання інформаційних ресурсів та оптимізації управлінських процесів на підприємстві доцільно розробити Положення про інформаційну безпеку підприємства, яке визначатиме заходи захисту даних і забезпечення їх цілісності, Інструкцію з електронної комунікації та обміну інформацією, яка регламентуватиме процедури обміну електронними документами з метою їх цілісності і конфіденційності. Розробка цих документів є важливою умовою для оптимізації внутрішніх процесів та забезпечення високого рівня інформаційної безпеки.

Отже, ефективне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від правильно регулювання інформаційного забезпечення. Важливою умовою є дотримання вимог нормативно-правових актів України, зокрема законів щодо інформації, захисту даних, бухгалтерського обліку та податкової звітності. Для досягнення

оптимального рівня безпеки та ефективності управлінських процесів на внутрішньому рівні, використання інформаційних ресурсів реалізується через систему обліку підприємства. Тому, для оптимізації управлінських процесів на підприємстві доцільно розробити Положення про інформаційну безпеку, яке визначатиме заходи захисту даних і забезпечення їх цілісності, Інструкцію з електронної комунікації та обміну інформацією, яка регламентуватиме процедури обміну електронними документами з метою їх цілісності і конфіденційності. Внутрішні розпорядчі акти дозволять адаптувати методи обробки та використання інформації до специфіки діяльності підприємства та дозволять забезпечити високий рівень його інформаційної безпеки.

Висновки до розділу 1

1. Виходячи із досліджень наукових джерел, ефективне функціонування СІЗ є надважливим для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інформаційне забезпечення надає необхідні дані для аналізу фінансово-економічного стану підприємства та дозволяє швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Воно включає в себе інформаційні ресурси, технології обробки та передачі даних, що забезпечують прийняття обґрунтованих рішень. Облікова інформація, як елемент СІЗ, є важливим інструментом для ідентифікації ризиків і моделюванні можливих сценаріїв розвитку подій. Вимоги до функціонування системи інформаційного забезпечення зумовлюють появу нових викликів для підприємства щодо необхідності швидкої адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі, забезпечення достовірності та своєчасності інформації. Важливим є оптимізація цієї системи для забезпечення ефективного управління, зниження ризиків і підвищення

конкурентоспроможності підприємства.

2. Встановлено, що інформаційне забезпечення є невід'ємним елементом управління ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки дозволяє вчасно виявляти, аналізувати та мінімізувати потенційні загрози. Зниження інформаційних ризиків можливе через впровадження ефективних механізмів для збору, обробки та зберігання інформації, автоматизацію процесів та регулярний моніторинг і дозволить ефективно реагувати на динамічне зовнішнє та внутрішнє середовище та стабільно управляти фінансовими ресурсами.

3. Ефективне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від правильно організованого правового регулювання інформаційного забезпечення. Важливим є дотримання вимог законодавства України щодо інформації, захисту даних, бухгалтерського обліку та податкової звітності. Для досягнення оптимального рівня фінансової безпеки на внутрішньому рівні слід ефективно використовувати інформаційні ресурси через систему обліку підприємства, розробивши внутрішні документи, такі як Положення про облікову політику, Положення про інформаційну безпеку та інструкції щодо електронної комунікації. Впровадження таких документів дозволять адаптувати методи обробки та використання інформації до специфіки діяльності підприємства, що сприятиме більш ефективному використанню інформації у системі фінансово-економічної безпеки.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз показників операційної діяльності ТОВ «Аграрна слобода»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Аграрна слобода» в державному реєстрі зареєстровано як юридична особа 16 липня 2019 року. Уповноваженою особою і одночасно власником товариства є Калмиков Сергій Олександрович. Зареєстрована юридична адреса: Україна, Харківська область, смт. Сахновщина. Основним напрямком діяльності ТОВ «Аграрна слобода» є виробництво продукції рослинництва. Основним видом діяльності є вирощування зернових культур (крім рису), бобових та насіння олійних культур. Також, підприємство займається після урожайною діяльністю, тобто обробляє зерно для подальшого його зберігання, використання чи реалізації. Зареєстровані додаткові види діяльності, такі як оптова торгівля зерном, насінням і кормами та допоміжна діяльність у рослинництві.

ТОВ «Аграрна слобода» веде свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства. Підприємство є платником податку на додану вартість. Свої податкові зобов'язання виконує вчасно. В штаті ТОВ «Аграрна слобода» 10 основних працівників, оформлених по трудовому договору і за яких підприємство сплачує єдиний соціальний внесок. Враховуючи сезонність роботи, в період посіву і збору врожаю, підприємство залучає сезонних працівників, яких оформлює цивільно-правовим договором. З моменту заснування, діяльність ТОВ «Аграрна слобода» орієнтована на отримання максимальної рентабельності завдяки ефективному і раціональному використанню ресурсів та впровадження різних сучасних технологій у сільському господарстві.

Серед штатних працівників немає окремої посади, яка б відповідала за безпеку підприємства. Обов'язки щодо забезпечення економічної безпеки

покладено на відповідальних осіб внутрішніх підрозділів ТОВ «Аграрна слобода».

Аналіз показників операційної діяльності ТОВ «Аграрна слобода» проведемо на підставі спрощеної форми фінансової звітності форми 1-мс «Баланс» і форми 2-мс «Звіт про фінансові результати».

Зміни, що відбулися за період 2019-2023 року в структурі майнового фонду товариства характеризують його забезпеченість ресурсами, необхідними для операційної діяльності. До таких ресурсів відносяться необоротні активи, запаси, грошові кошти та їх еквіваленти. Динаміка структури майнового фонду ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. наведено на рисунку 2.1.

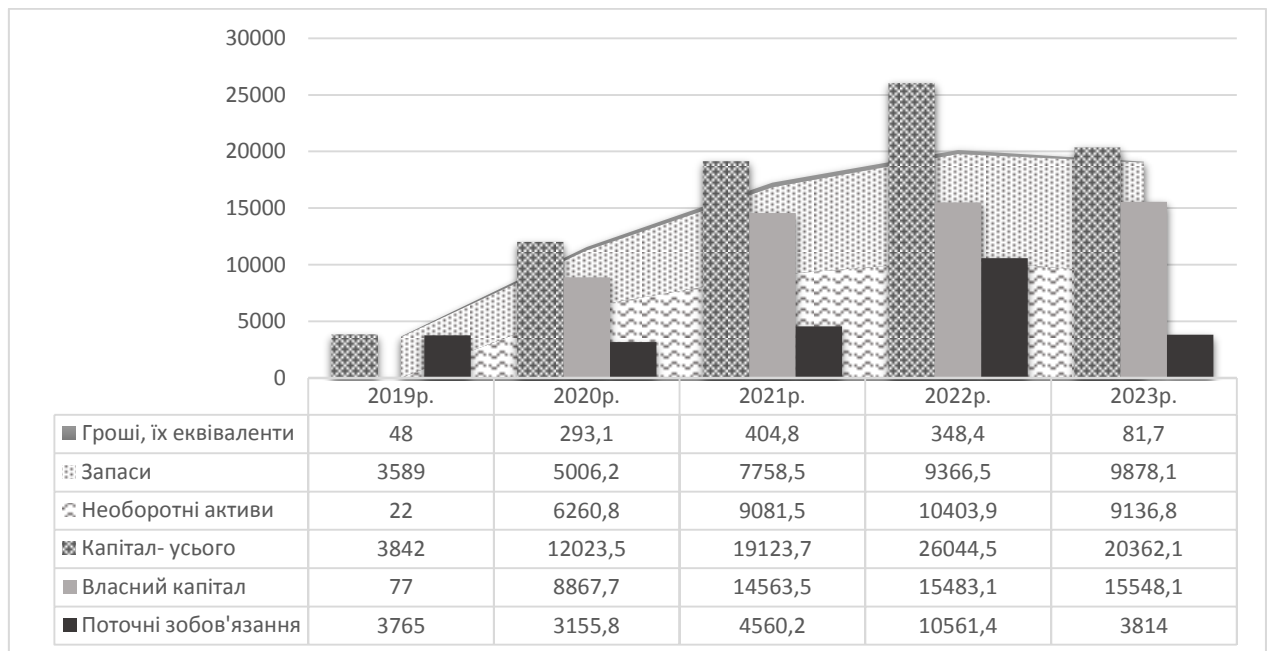

Рис. 2.1. Динаміка структури майнового фонду ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр.

Аналізуючи показники майна, спостерігаємо позитивну динаміку в господарській діяльності підприємства. З наведеного рисунку 2.1. видно суттєве збільшення власного капіталу за період 2019 – 2023 років з 77тис.грн. до 15548,1тис.грн. відповідно, що підтверджують стабільність майнового фонду ТОВ «Аграрна слобода».

Відслідковується ефективне використання залучених коштів, що відображено в показниках діаграми. Виключенням є 2022 рік, де з об'єктивних причин, підприємство було вимушено залучати додаткові короткострокові кредити, які було своєчасно погашено.

Дані 2019 року свідчать, що необоротними активами товариство було майже не забезпечено, а в 2023 році показники збільшилися на 9114,8 тис.грн. і на даний час залишаються майже не змінними. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» відображена на рисунку 2.2.

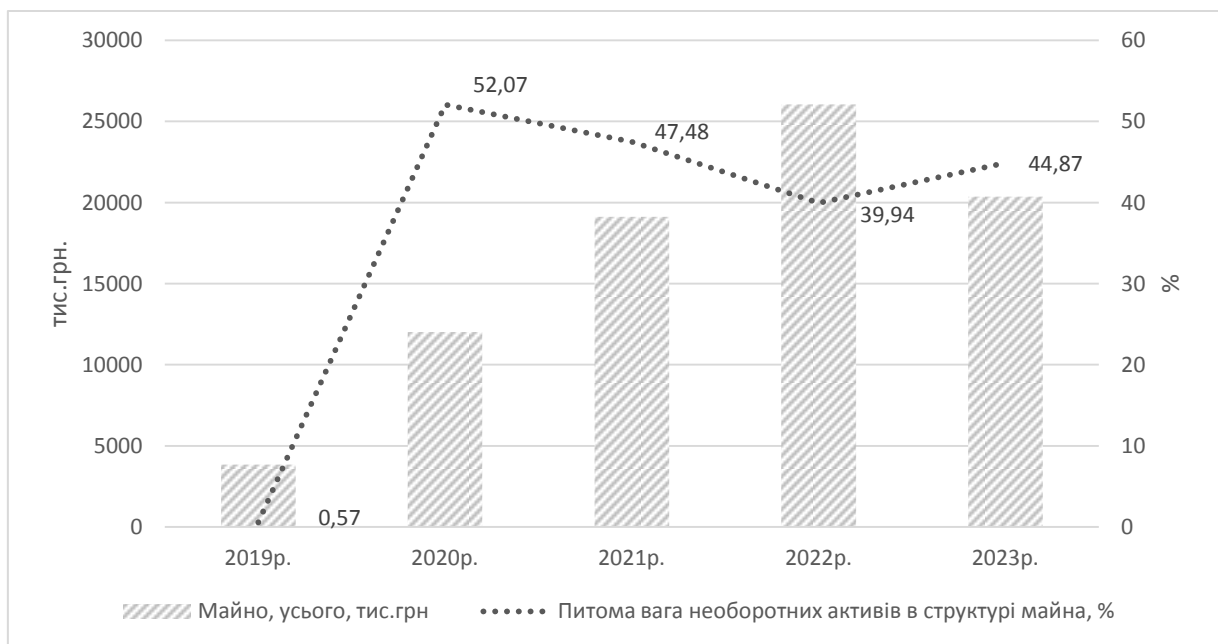

Рис.2.2. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр.

Спостерігаємо суттєві коливання питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023 роки. Показник збільшився на 44,7 в.п., що свідчить про розвиток та оновлення матеріально технічної бази, що пов'язано із значними капіталовкладеннями у необоротні активи.

Суттєві зміни відбулися в структурі оборотних активах товариства. Динаміка оборотних активів ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр. наведено на рисунку 2.3.

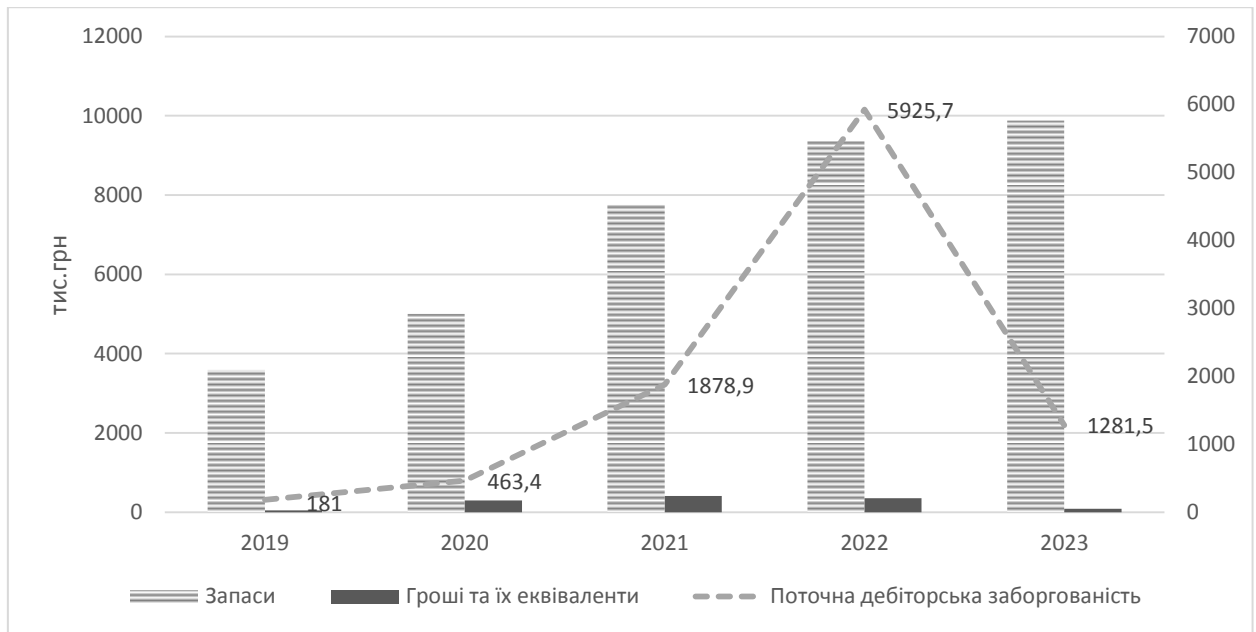

Рис.2.3. Динаміка оборотних активів ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр.

Спостерігається позитивна динаміка збільшення виробничих запасів. В 2019 році (з початку діяльності підприємства) по відношенню до 2023 року запаси збільшилися на 275%, тобто 3589 тис.грн. в 2019 році до 9878,1 тис.грн. в 2023 році. Зміни пов'язані із впливом зовнішніх факторів, таких як інфляційні процеси, підвищення вартості запасів, нестабільністю постачання сировини та збільшенням логістичних витрат.

Наявність грошових коштів та їх еквівалентів збільшилися вдвічі з початку діяльності підприємства. Проте, враховуючи рівень і темпи інфляції, фактично залишилися на тому ж рівні. Цей факт свідчить про відсутність політики підприємства накопичувати грошові кошти. Поточна дебіторська заборгованість збільшилась з 181 тис.грн у 2019 році до 1281,5 тис.грн. у 2023 році, що є наслідком накопичення оборотних активів підприємства.

На підставі аналізу даних Спрощеного звіту про фінансові результати, сума власного капіталу ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023 роки значно зросла, що означає збільшення фінансової стійкості підприємства та ефективне управління його фінансовими ресурсами. В таблиці 2.1 наведено основні показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства.

Таблиця 2.1

Показники ефективності діяльності ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-
2023 рр. у динаміці

Показник	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	Відношення у % 2023р. до 2019 р.
Чистий дохід від реалізованої продукції (послуг)	400	16014,6	12383,9	11835	13347,1	33,36
Собівартість реалізації	348	6222,2	5513,2	9209	12148,7	34,91
Валовий прибуток	52	9792,4	6870,7	2626	1198,4	23,04
Інші операційні витрати	287	1025,8	1395,4	1880	1304	454,36
Прибуток до оподаткування	27	8790,8	5695,9	919,6	65	2,40
Чистий прибуток	27	8790,8	5695,9	919,6	65	38,0

Дані таблиці 2.1 демонструють збільшення доходу від реалізації продукції та послуг з 400 тис.грн. на початку діяльності підприємства до 13347,1 тис.грн. у 2023 році. Такий результат свідчить про зміцнення конкурентоспроможності ТОВ «Аграрна слобода» на ринку.

Важливими показниками, що відображують фінансові результати діяльності підприємства є валовий і чистий прибуток. На рисунку 2.4. схематично зображено зміни валового і чистого прибутку в період 2019-2023рр. Аналізуючи дані, спостерігаємо нестабільні коливання показника валового прибутку. Чистий прибуток, при цьому, суттєво знижується, що пояснюється зростанням витрат на операційну діяльність підприємства та змін ринкових умов сьогодення. Спостерігається також зміни розміру інших операційних витрат, що також суттєво збільшилися по відношенню до 2019 року.

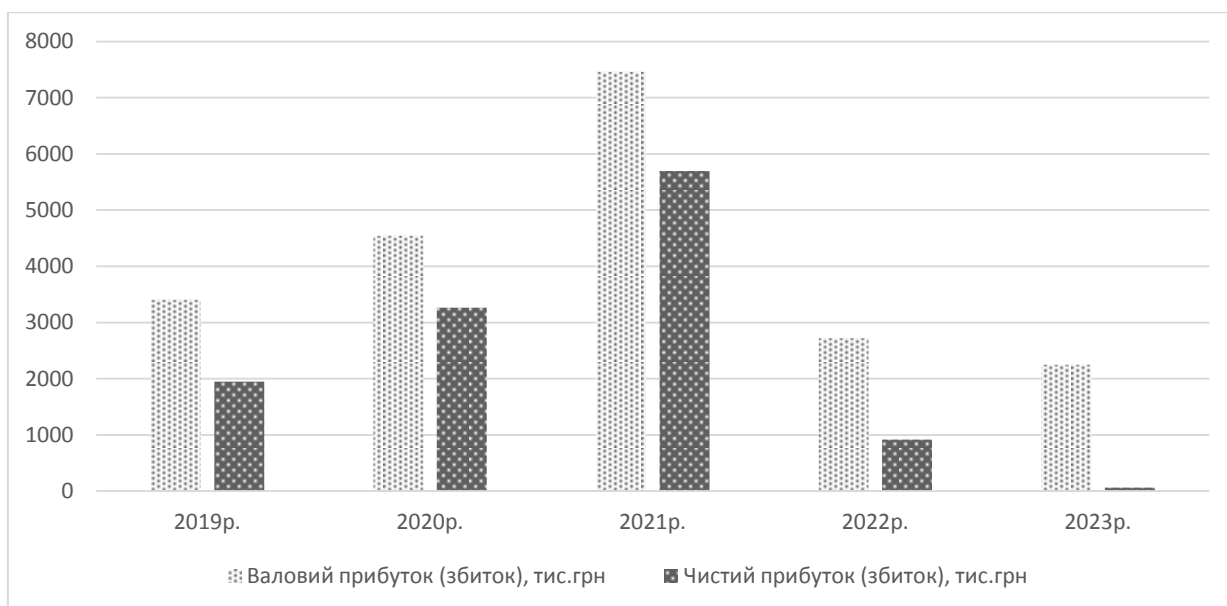

Рис.2.4. Динаміка зміни валового і чистого прибутку ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр.

Для проведення більш глибокого аналізу показників ефективності діяльності ТОВ «Аграрна слобода» за період 2019-2023рр. було проведено їх аналітичне моделювання (рис.2.5).

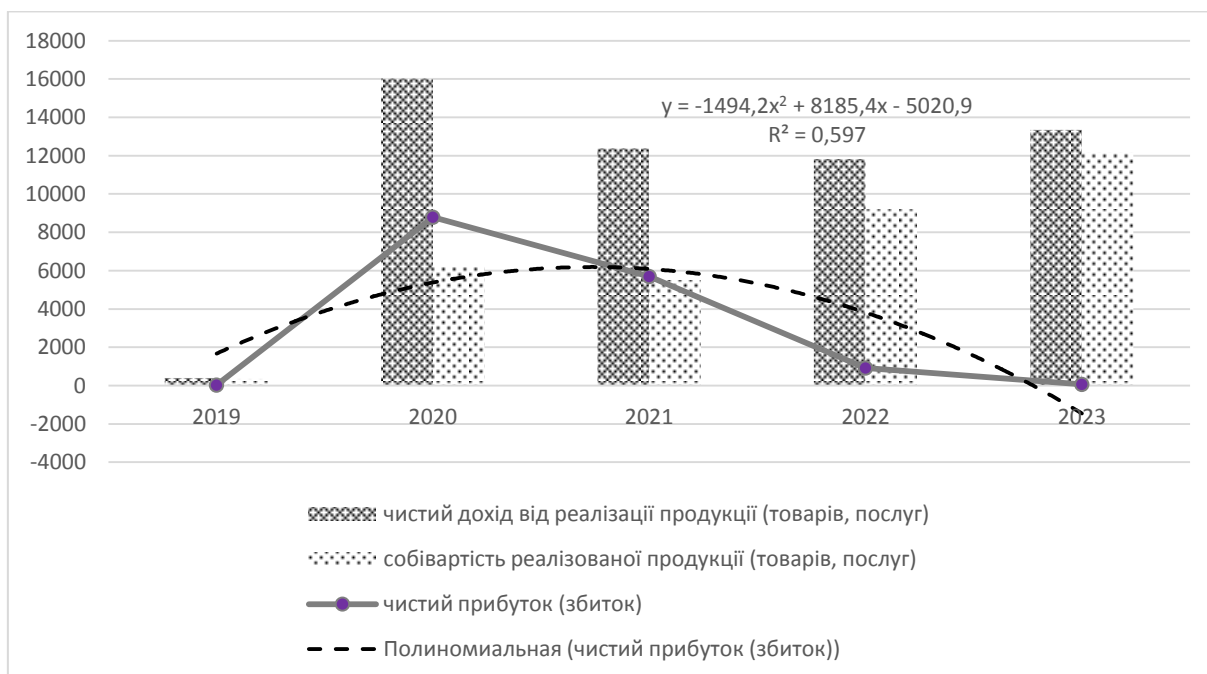

Рис. 2.5. Аналітичне моделювання чистого прибутку ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023рр.

Зокрема, побудовано трендову лінію, яка відображає динаміку змін чистого прибутку за період дослідження. Максимальний рівень показника спостерігаємо у 2020 році. Як видно з рівняння тренду чистого прибутку ТОВ «Аграрна слобода», сума прибутку значно зменшилась на кінець 2023 року і становить 65 тис. грн. Проведений аналіз свідчить про щорічну зміну суми чистого доходу на 8185,4 грн. Отримані дані ілюструють тенденції змін і допомагають оцінити основні фактори, які впливають на фінансові показники підприємства.

Підсумовуючи вищенаведене, ТОВ «Аграрна слобода» створено в 2019 році і зареєстровано в Харківській області смт Сахновщина. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових та насінні олійних культур. Додатковими видами діяльності є післяурожайна діяльність, тобто обробка зерна для подальшого його зберігання, використання чи реалізації, оптова торгівля зерном, насінням і кормами та допоміжна діяльність у рослинництві. Аналіз вартості майна за досліджуваний період ТОВ «Аграрна слобода» показує позитивну динаміку забезпечення ресурсами. Зокрема збільшилась вартість необоротних і оборотних активів, що свідчить про зміцнення фінансового потенціалу. Збільшення суми доходу від реалізації продукції та послуг з 400 тис.грн. на початку діяльності підприємства до 13347, 1 тис.грн. у 2023 році, свідчить про зміцнення конкурентного потенціалу ТОВ «Аграрна слобода» на ринку.

Отже, основною політикою ТОВ «Аграрна слобода» є розвиток підприємства, накопичення оборотних активів, створення додаткових виробничих запасів, максимальне використання коштів задля уникнення інфляційних ризиків. Аналіз показників підтвердив наявність достатніх ресурсів для забезпечення фінансування його підприємницької діяльності.

2.2. Особливості формування фінансово-економічної безпеки та діагностика складових ТОВ «Аграрна слобода»

Підприємства, що здійснюють свою діяльність в сільському господарстві потребують особливої уваги в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки у зв'язку з виникненням постійних загроз під впливом як внутрішніх так і зовнішніх факторів.

В ТОВ «Аграрна слобода» відсутній окремий штатний підрозділ, який регулює питання економічної безпеки. Діяльність в досліджуваному товаристві «Аграрна слобода» регулюється розробленим внутрішнім документом, а саме Положенням про облікову політику. В Положенні відображено внутрішні правила і методи ведення бухгалтерського обліку, зазначені функціональні обов'язки штатних працівників. Облік на підприємстві ведеться головним бухгалтером з дотриманням вимог законодавства. Для автоматизації облікових процесів використовується програмне забезпечення «BAS - Бухгалтерія». Для забезпечення актуальних облікових процедур і відповідності законодавчим змінам програма регулярно оновлюється. За допомогою «BAS – Бухгалтерія» створюються первинні документи, які автоматично інтегруються (функція введення на основі документу) у систему обліку, на основі якої формується оборотно- сальдова відомість по рахункам. На основі даних узагальненої оборотно-сальдової відомості генеруються і форми спрощеної фінансової звітності, а саме форма 1-мс «Баланс» і форма 2 мс «Звіт про фінансові результати».

Фінансові звіти і податкові декларації підприємство подає в електронному вигляді. Всю інформацію про стан заборгованості перед бюджетом ТОВ «Аграрна слобода» бухгалтер відслідковує через електронний кабінет платника податків. Для відправлення податкової звітності використовують згенерований електронний ключ, який підтверджує згоду на подання таких декларацій. Організаційні питання збереження облікових даних ТОВ «Аграрна слобода» регулюються керівником і

бухгалтером підприємства.

Підприємство здійснює свою діяльність ефективно, поступово нарощуючи потенціал, однак в 2023 році значно зменшилися показники чистого прибутку. Це створює необхідність проведення детального дослідження кожної складової ТОВ «Аграрна слобода».

В процесі дослідження, були розраховані показники кожної складової економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода». Отримані дані порівняли з нормативними значеннями «Методичних рекомендацій щодо діагностики рівня безпеки». Отримані розрахунки допоможуть проаналізувати напрямки діяльності підприємства та оцінити ефективність управлінських рішень. Для проведення розрахунків використовували інформаційні дані спрощеної фінансової звітності ТОВ «Аграрна слобода» за 2023 рік, а також інформацію, отриману в ході опитування та внутрішнього анкетування працівників.

Оцінку рівня фінансової безпеки розраховуємо за формулою:

$$E_e = BK - A_1 \quad (2.1)$$

$$\pm E_c = E_e - Z \quad (2.2)$$

де, $\pm E_c$ – власні оборотні активи для покриття витрат;

BK – власний капітал;

A_1 – вартість необоротних активів;

Z - вартість величини запасів.

Розраховані значення за даними звітності ТОВ «Аграрна слобода» у 2023 році складають:

$$E_e = 15548,1 - 9136,8 = 6411,3$$

$$\pm E_c = 6411,3 - 9878,1 = -3466,8$$

Отриманий від'ємний результат свідчить про недостатню кількість власних оборотних активів для покриття витрат господарства.

1. $\pm E_t$ – обсяг власних оборотних коштів і залучених короткострокових ресурсів (K):

$$\pm E_T = (E_c + K) - Z \quad (2.3)$$

де, K – короткострокові залучені ресурси.

Розраховані значення:

$$\pm E_T = ((-3466,8 + 0) - 9878,1) = -13344,9$$

2. $\pm E_H$ – обсяг власних оборотних коштів і залучених короткострокових і довгострокових кредитів (K_T):

$$\pm E_H = (E_c + K + K_T) - Z \quad (2.4)$$

де, K_T – залучені довгострокові кредити банків.

Розраховане значення:

$$\pm E_H = (-3466,8 + 1000 + 0) - 9878,1 = -12344,9$$

Отримані, від'ємні дані фінансової складової свідчать про труднощі ТОВ «Аграрна слобода» у 2023 році, оскільки власних оборотних коштів та залучених ресурсів недостатньо для покриття витрат і поточних зобов'язань. Спостерігається кризовий рівень фінансової безпеки : $\pm E_c (-3466,8) < 0$, $\pm E_T (-13344,9) < 0$, $\pm E_H (-12344,9) < 0$. Відхилення розрахункового показника є меншим за нормативне, що дозволяє присвоїти йому умовне значення 1 (кризовий рівень).

Важливу роль в управлінні підприємством відіграє інформаційна складова безпеки. Для оцінки її рівня в ТОВ «Аграрна слобода» використовували дані опитування працівників і власні спостереження. Розраховуємо показники за формулою:

$$k_{i\delta} = k_{II} * k_c * k_T \quad (2.5)$$

де, k_{II} – показник обсягу інформаційних даних;

k_c – показник автономії інформаційних даних;

k_T – показник підтвердження надійності інформаційних даних.

$$k_{II} = \frac{k_3}{k_{гр}} \quad (2.6)$$

$$k_c = \frac{k_{нс}}{k_{нср}} \quad (2.7)$$

$$k_T = \frac{k_p}{k_3} \quad (2.8)$$

де, k_3 – загальний обсяг інформаційних даних;

$k_{гр}$ – обсяг інформації, що забезпечить ефективне управління;

$k_{нс}$ – підтвердженні результати доцільності прийнятих рішень;

$k_{нсп}$ – загальний обсяг підтверджень відповідності інформації.

Результат розрахунку інформаційної складової за даними звітності ТОВ «Аграрна слобода»:

$$k_{п} = \frac{k_3}{k_{гр}} = 0,72$$

$$k_c = \frac{k_{нс}}{k_{нсп}} = 0,84$$

$$k_T = \frac{k_p}{k_3} = 0,69$$

$$k_{i\delta} = 0,72 * 0,84 * 0,69 = 0,41$$

Отже, розраховане значення $k_{i\delta} = 0,41$, знаходиться в межах критерію $0,3 \leq k_{i\delta} \leq 0,7$. Це свідчить про середній рівень показника інформаційної складової. Присвоюємо умовне значення 2.

Професійність і кваліфікація фахівців підприємства визначають його здатність приймати ефективні рішення та досягати поставлених цілей. Інтегральний показник кадрової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» (із застосуванням вагових коефіцієнтів) розрахуємо за формулою:

$$K_6 = 0,25 * K_{п} + 0,2 * K_{в} + 0,35 * \Phi_o + 0,2 * \Phi_{но} \quad (2.9)$$

Окремо проведемо розрахунки:

- коефіцієнту плинності кадрів ($k_{п}$):

$$k_{п} = \frac{\Sigma Ч_3}{o}, \quad (2.10)$$

- коефіцієнт фізичного старіння кадрів ($K_{в}$):

$$k_{в} = \frac{o_{в}}{o}, \quad (2.11)$$

- коефіцієнт фондоозброєності кадрів (Φ_o):

$$\Phi_o = \frac{O_3}{O}, \quad (2.12)$$

- коефіцієнт фондоозброєності кадрів підприємства неvirобничими фондами (Φ_{HO}):

$$\Phi_{HO} = \frac{O_{3HB}}{O}, \quad (2.13)$$

де, $Чз$ – кількість звільнених штатних працівників за період розрахунку;

O - загальна чисельність працівників за період розрахунку;

O_6 – кількість працівників пенсійного віку;

O_3 – вартість основних засобів підприємства.

Отримані розрахунки кадрової безпеки ТОВ «Аграрна слобода»:

$k_{II} = 1/9 = 0,11$ - отриманий результат відповідає умовному значенню 2 (незадовільний рівень безпеки).

$k_B = 2/9 = 0,22$ - отриманий результат відповідає умовному значенню 3 (задовільний рівень безпеки).

$\Phi_o = 10403,9/9 = 1156$ - отриманий результат відповідає умовному значенню 4 (абсолютний рівень безпеки).

$\Phi_{HO} = 5082,5/0 = 0$ - отриманий результат відповідає умовному значенню 1 (критичний рівень безпеки).

Результат розрахунку інтегрального показника кадрової безпеки складає:

$$K_6 = 0,25 * 2 + 0,2 * 3 + 0,35 * 4 + 0,2 * 1 = 2,7$$

Присвоюємо умовне значення 4.

За результатами спостережень розраховали рівень інтелектуально – технологічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» за формулою:

$$k_{IT} = 0,5 * k_{KB} + 0,25 * k_{IO} + 0,25 * k_{DV} \quad (2.14)$$

де, k_{KB} - кваліфікація працівників господарства;

k_{IO} – інтелектоозброєність працівників господарства;

k_D - коефіцієнт доходності інтелектуальної власності господарства.

- коефіцієнт кваліфікації працівників підприємства ($K_{кв}$):

$$k_{кв} = \frac{\sum_{i=1}^n y}{0}, \quad (2.15)$$

- коефіцієнт інтелектоозброєності: ($K_{іо}$):

$$k_{іо} = V_{ін}/0, \quad (2.16)$$

- коефіцієнт доходності співробітників підприємства від використання інтелектуальної власності ($K_{д}$):

$$k_{д} = D_{іп}/0, \quad (2.17)$$

де, $\sum_{i=1}^n Y$ – кількість працівників з вищою освітою;

O - загальна чисельність працівників за період розрахунку;

$V_{ін}$ – вартість інтелектуальної власності;

$D_{іп}$ – це отриманий дохід, одержаний підприємством від використання інтелектуального потенціалу.

Отримані розрахунки інтелектуальної безпеки ТОВ «Аграрна слобода»:

$k_{кв} = 8/9 = 0,88$ – визначено абсолютний рівень безпеки. Присвоюємо умовне значення 4.

$k_{іо} \text{ і } k_{іп} = 0$ - визначено критичний рівень безпеки. Присвоюємо умовне значення 1.

При розрахунку показників використали вагові коефіцієнти орієнтовані для сільськогосподарських підприємств: $K_{кв} - 0,5$, $K_{іо} - 0,25$, $K_{д} - 0,25$

Результат розрахунку інтегрального показника інтелектуальної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» складає: $k_{іт} = 0,5 * 4 + 0,25 * 0 + 0,25 * 0 = 2$ - задовільний рівень безпеки. Присвоюємо йому значення 3.

Провели розрахунок оцінки правової безпеки, що дозволило визначити, наскільки ТОВ «Аграрна слобода» дотримується вимог законодавства. Розрахунки провели за формулою:

$$k_{кпб} = 0,25 * k_{с.ар} + 0,25 * k_{в.ю} + 0,25 * k_{ш} + k_{в.юр} \quad (2.18)$$

де, $k_{c.ap}$ – питома вага судових справ в загальній сумі договорів;

$k_{в.ю}$ - питома вага виграних позовів в загальній сумі судових справ господарства;

$k_{ш}$ - питома вага штрафних санкцій в загальній вартості кредиторської заборгованості господарства;

При розрахунку використали дані ТОВ «Аграрна слобода» і отримані наступний результат:

$$k_{c.ap} = 0,22; k_{в.ю} = 1; k_{ш} = 0,9 \quad k_{в.юр} = 0,2 = 0.$$

$$k_{кпб} = 0,25 \cdot 3 + 0,25 \cdot 3 + 0,25 \cdot 3 + 0,25 \cdot 1 = 2,5$$

Значення розрахованого показника складає 2,5 при нормативному значенні 3.

Для визначення відповідності екологічним нормам, за даними ТОВ «Аграрна слобода» розраховували показник і визначили рівень екологічної складової підприємства. Отримали результати:

- коефіцієнт безпечності продукції ($k_{бп}$):

$$k_{бп} = P_c / P_3, \quad (2.19)$$

- коефіцієнт захисту середовища $K_{зах}$:

$$K_{зах} = V_{ек.м} / V_3, \quad (2.20)$$

де, P_c – сума виручки від реалізації сертифікованої продукції, грн.;

P_3 – загальна виручка від реалізації продукції, грн.;

де, $V_{ек.м}$ – сума витрат на екологію, грн.;

V_3 – загальна сума витрат підприємства, грн.

Оцінка була проведена з використанням коефіцієнтів (для с/г підприємств): $k_{бп} = 0,5$; $k_3 = 0,25$; $k_{зах} = 0,25$. Визначено незадовільний стан безпеки екологічної складової, якій дорівнює 1.

Силу складову економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» було

розраховано на підставі аналітичних даних господарства:

$$k_c = 0,5 * k_{в.ох} + 0,5 * k_{сб}, \quad (2.21)$$

де, $k_{в.ох}$ - частка витрат на охорону в загальному обсязі витрат;

$k_{сб}$ - показник забезпечення працівників охоронними

Результат оцінки силової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» є наступним:

$k_{в.ох} = 1304 / 12148,7 = 0,11$ – середній рівень безпеки. Умовне значення 2.

$k_{сб} = 1$ – визначено абсолютний рівень безпеки. Умовне значення 3.

При розрахунку силової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» отримали результат:

$$k_c = 0,5 * 2 + 0,5 * 3 = 2,5$$

При нормативному значенні 3, розрахований показник складає - 2,5.

Показники рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» враховують відносну оцінку кожної складової її безпеки (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Порівняльна таблиця нормативних і фактичних показників фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та аналіз її складових

Назва складової ЕБ	Нормативний рівень	Фактичний рівень	Відносна оцінка отриманого показника до нормативного значення, %
Фінансова	5	1	20,00
Інформаційна	3	2	66,6
Інтелектуально-технологічна	4	3	75,00
Кадрова	4	4	1
Правова	3	2,5	83,3
Екологічна	2	1	50,00
Силова	3	2,5	83,3

Сформуємо результати порівняння отриманих фактичних даних рівня складових безпеки з нормативними значеннями (рис. 2.6).

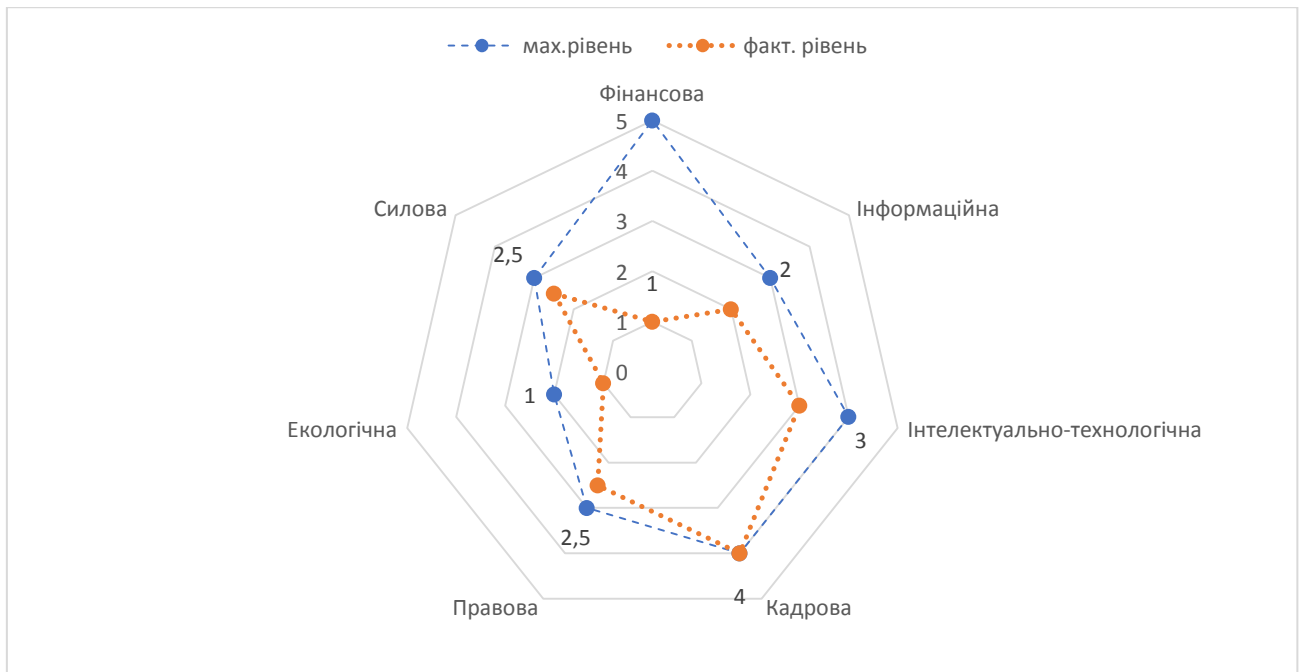

Рис.2.6. Фактичний рівень складових ФЕБ ТОВ «Аграрна слобода»

В процесі розрахунків фактичних показників складових безпеки, виявлено, що в ТОВ «Аграрна слобода» досягнуто високий рівень кадрової безпеки, що вказує на ефективне управління персоналом. Найбільший ризик виявлено у фінансовій сфері – показник становить лише 20% від нормативного значення і потребує впровадження негайних дій. Нижчий рівень безпеки має екологічна складова (50%), що також вказує на потребу впровадження заходів для її покращення. Інформаційна та інтелектуально-технічна складова знаходяться на задовільному рівні, їх показники складають 66,6% і 75 % відповідно, що свідчить про необхідність знаходження резервів для їх вдосконалення, зокрема за рахунок оптимізації інформаційних систем і впровадження новітніх технологічних рішень. Організація правової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та рівень заходів силової безпеки мають високі показники, що сягають 83,3% відхилення від норми. Для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» основну увагу слід зосередити на усуненні недоліків у фінансовій і екологічній сферах, а також підвищенні ефективності інформаційної безпеки шляхом оптимізації її структури та впровадження сучасних засобів захисту інформаційних даних.

2.3. Джерела інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства

З аналізу розрахунків попереднього розділу видно, що фінансова складова безпеки ТОВ «Аграрна слобода» перебуває на низькому рівні, що вимагає активного пошуку рішень для її зміцнення. Одним із способів такого рішення є забезпечення якісного управління інформаційними ресурсами даного підприємства. Інформація виступає стратегічно важливим активом, що дозволяє здійснити повний аналіз фінансових показників, прогнозувати і попереджати ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо управління підприємством.

В товаристві з обмеженою відповідальністю «Аграрна слобода» до основних інформаційних джерел, що використовують в управлінні можна віднести облікову (бухгалтерську) інформацію, узагальнені дані спрощеної фінансової звітності, інформаційні дані податкового і управлінського обліку, а також дані внутрішнього контролю, що фіксують результати внутрішніх перевірок. Якісне управління інформаційними даними дозволяє оперативно реагувати на будь-які відхилення, що відбуваються на підприємстві. Особливу роль відіграє фінансовий облік, оскільки саме на основі його даних можна оцінити реальний стан фінансових ресурсів. Податковий облік спрямований на систематизацію інформації для забезпечення своєчасного і правильного виконання податкових зобов'язань. Дані управлінського обліку орієнтовані на забезпечення інформацією керівництво підприємства. Значний об'єм інформаційних джерел різних видів облікової інформації створює потребу в упорядкуванні і оптимізації цих даних для їх ефективного використання при прийнятті рішень.

В досліджуваному підприємстві облік здійснюється головним бухгалтером відповідно до норм законодавства. Для автоматизації облікових процесів використовується програмне забезпечення «BAS - Бухгалтерія». Програма регулярно оновлюється, задля забезпечення актуальних облікових

процедур і відповідності законодавчим змінам. За допомогою BAS автоматично створюються первинні документи, що є основою первинного обліку і підставою формування звітності. У фінансовому обліку до таких документів відносяться накладні, рахунки-фактури, платіжні інструкції, акти виконаних робіт, тощо. Далі, ці документи автоматично інтегруються (функція введення на основі документу) у систему обліку, на основі якої формується оборотно-сальдова відомість по рахункам. На основі даних узагальненої оборотно-сальдової відомості генерується і форми фінансової звітності, а саме форма 1-мс «Баланс» і форма 2 мс «Звіт про фінансові результати».

Для ведення податкового обліку «BAS - Бухгалтерія» пропонує інструменти для створення і реєстрації податкових накладних, розрахунків коригувань. Автоматично формуються податкові декларації, які потім експортуються за допомогою додаткового модуля в програму «Med.ok», через яку підприємство звітує у контролюючі органи, ідентифікувавши себе електронним підписом. Моніторинг стану заборгованості перед бюджетом здійснюється через електронний кабінет платника податків.

Програма є потужним інструментом для аналізу важливих аналітичних даних управлінського обліку, а для їх подальшої обробки даних в ТОВ «Аграрна слобода» здійснюють експорт даних в таблиці Excel. Такі дії дозволяють деталізувати та візуалізувати потрібну інформацію про об'єкти обліку, проводити додаткові розрахунки їх можливих відхилень, прогнозувати подальшу діяльність тощо.

Внутрішній контроль в ТОВ «Аграрна слобода» налагоджений через поєднання автоматизованих даних і традиційних методів перевірки. Дані сформовані програмою дозволяють аналізувати відхилення між плановими і фактичними станом ресурсів підприємства. Загальний контроль за фінансовою і господарською діяльністю здійснюється керівником підприємства. Бухгалтер контролює правильність і відповідність сформованих даних обліку та своєчасність подання звітності. За

необхідністю, для додаткового контролю, можуть залучати сторонні консалтингові компанії.

Отже, інформаційне забезпечення відіграє важливу роль в управлінні фінансово-економічною безпекою ТОВ «Аграрна слобода». Інформаційними джерелами для підприємства виступають дані фінансового і податкового обліку. Використання програмного забезпечення «BAS - Бухгалтерія» дозволяє вчасно формувати первинні документи, фінансову і податкову звітність, відстежувати заборгованості. Додаткова обробка даних у таблицях Excel дозволяє налаштувати аналіз інформації відповідно до специфічних потреб управлінського процесу, що дає можливість формувати деталізовані звіти за різними обліковими потребами, виявити їх відхилення та здійснювати більш точне планування діяльності. Аналітичні заходи спрямовані на виявлення фінансових ризиків пов'язаних із зростанням заборгованості контрагентів, зростанням витрат підприємства та виявлення слабких місць у фінансовому управлінні. Контроль здійснюється керівником підприємства у співпраці з бухгалтером і спрямований на забезпечення якості і точності облікових даних, виявлення відхилень від планових показників і реалізацію запланованих рішень.

Висновки до розділу 2.

1. ТОВ «Аграрна слобода» створено в 2019 році і зареєстровано в Харківській області смт Сахновщина. Уповноваженою особою і одночасно власником товариства є Калмиков Сергій Олександрович. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових та насінні олійних культур. Додатковими видами є післяурожайна діяльність, оптова торгівля зерном, насінням і кормами та допоміжна діяльність у рослинництві.

2. Аналіз вартості майна за досліджуваний період ТОВ «Аграрна

слобода» показує позитивну динаміку забезпечення ресурсами. Зокрема збільшилась вартість необоротних і оборотних активів, що свідчить про зміцнення фінансового потенціалу. Збільшення суми доходу від реалізації продукції та послуг з 400 тис.грн. на початку діяльності підприємства до 13347, 1 тис.грн. у 2023 році, свідчить про зміцнення конкурентного потенціалу ТОВ «Аграрна слобода» на ринку. Спостерігаємо суттєві коливання питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023 роки. Показник збільшився на 44,7 в.п., що свідчить про розвиток та оновлення матеріально технічної бази, що пов'язано із значними капіталовкладеннями у необоротні активи. Нестабільні коливання показника валового прибутку при одночасному, суттєвому зниженні чистого прибутку пояснюється зростанням витрат на операційну діяльність підприємства. Спостерігається також зміни розміру інших операційних витрат, що також суттєво збільшилися по відношенню до 2019 року.

3. В процесі розрахунків фактичних показників складових безпеки, виявлено, що ТОВ «Аграрна слобода» досягнуто високий рівень кадрової безпеки, вказує на ефективне управління персоналом. Найбільший ризик виявлено у фінансовій сфері – показник становить лише 20% від нормативного значення і потребує впровадження негайних дій. Нижчий рівень безпеки має екологічна складова (50%), що вказує на потребу впровадження заходів для її покращення. Інформаційна та інтелектуально-технічна складова знаходяться на задовільному рівні, їх показники складають 66,6% і 75 % відповідно, що свідчить про необхідність знаходження резервів для їх вдосконалення, зокрема за рахунок оптимізації інформаційних систем і впровадження новітніх технологічних рішень. Організація правової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та рівень заходів силової безпеки мають високі показники і сягають 83,3% відхилення від норми. Для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» основну увагу слід зосередити на усуненні недоліків у фінансовій і

екологічній сферах, а також підвищенні ефективності інформаційної підтримки шляхом оптимізації її структури та впровадження сучасних засобів захисту даних.

4. Інформаційними джерелами для підприємства виступають дані фінансового і податкового обліку. Використання програмного забезпечення «BAS - Бухгалтерія» дозволяє вчасно формувати первинні документи, фінансову і податкову звітність, відстежувати заборгованості. Додаткова обробка даних у таблицях Excel дозволяє налаштувати аналіз інформації відповідно до специфічних потреб управлінського процесу, що дає можливість формувати деталізовані звіти за різними обліковими потребами, виявити їх відхилення та здійснювати більш точне планування діяльності. Аналітичні заходи спрямовані на виявлення фінансових ризиків пов'язаних із зростанням заборгованості контрагентів, зростанням витрат підприємства та виявлення слабких місць у фінансовому управлінні. Контроль здійснюється керівником підприємства у співпраці з бухгалтером і спрямований на забезпечення якості і точності облікових даних, виявлення відхилень від планових показників і реалізацію запланованих рішень.

РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «АГРАРНА СЛОБОДА»

3.1. Економетричне моделювання системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Важливим завданням ефективного управління підприємством, особливо в період його активного розвитку, є забезпечення надійної СІЗ, яка здатна підтримувати прийняття обґрунтованих управлінських рішень. У сучасних, нестабільних умовах, особливо важливо мати стабільну платоспроможність і здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання перед партнерами та постачальниками. Для оцінки фінансового стану ТОВ «Аграрна слобода» було проведено детальний аналіз показників його ділової активності за період 2019 - 2023 рр. Отримані дані є важливою передумовою для розуміння загальної фінансової ситуації на підприємстві, оскільки відображають ефективність використання ресурсів та виявлення його сильних і слабких сторін. Дані розрахунків надають інформацію про динаміку фінансових результатів, рівень платоспроможності, структуру активів і пасивів, а також показники рентабельності і ліквідності ТОВ «Аграрна слобода». Дані розрахунків наведені в таблиці 3.1.

З отриманих даних таблиці 3.1 видно, що за період 2019-2023 рр. відбулися суттєві зміни в фінансовій структурі ТОВ «Аграрна слобода». Потрібно зазначити, що дані зміни є характерними для початкових етапів діяльності підприємства, формування його основних фінансових показників і нарощенням потенціалу. Коефіцієнт автономії у 2023 році збільшився у 38 разів по відношенню до 2019 року, що свідчить про значне підвищення рівня його фінансової незалежності і водночас зменшення залежності від залученого капіталу.

Таблиця 3.1

Динаміка ефективності використання ресурсів
ТОВ «Аграрна слобода» за 2019 - 2023 рр.

Показники	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	Відношення у % 2023р. до 2019р.
Коефіцієнт автономії	0,020	0,737	0,761	0,594	0,763	3815
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	1,981	0,263	0,232	0,402	0,234	11,81
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,481	0,019	0,017	0,013	0,003	0,62
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,014	0,452	0,542	0,324	0,662	4757,57
Коефіцієнт фінансового ризику	48,891	0,354	0,313	0,681	0,311	0,64
Коефіцієнт забезпеченості запасів	0,015	0,521	0,711	0,542	0,754	5026,67

Зменшення коефіцієнту концентрації залученого капіталу на 11,81% свідчить про поступове скорочення зовнішніх зобов'язань. Відслідковуються і позитивні зміни коефіцієнтів забезпеченості оборотних коштів і коефіцієнта забезпеченості запасів, що зросли у 47 і 50 разів відповідно, що вказує на суттєве покращення забезпечення підприємства ресурсами. Проте показники фінансової гнучкості демонструють протилежну тенденцію. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів значно зменшився і становить 0,62% по відношенню до 2019 року. Значення даного показника вказує на низький рівень фінансової гнучкості ТОВ «Аграрна слобода», що ускладнює здатність підприємства оперативно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. Така ситуація вимагає посиленої уваги до оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «Аграрна слобода» для забезпечення його адаптивності в нестабільних умовах бізнесу.

Здатність підприємства швидко адаптуватися ускладнюється відсутністю ефективного інформаційного забезпечення управлінських рішень

ТОВ «Аграрна слобода». У зв'язку з цим виникає потреба в оптимізації системи управління інформаційними ресурсами підприємства, яка дозволить мінімізувати ризики і забезпечити повноту і оперативність отриманих даних для прийняття рішень. Для більш повної оцінки фінансово-економічної безпеки можна застосовувати різні інструменти і методи прогнозування ймовірності настання банкрутства підприємства (рисунок 3.1).

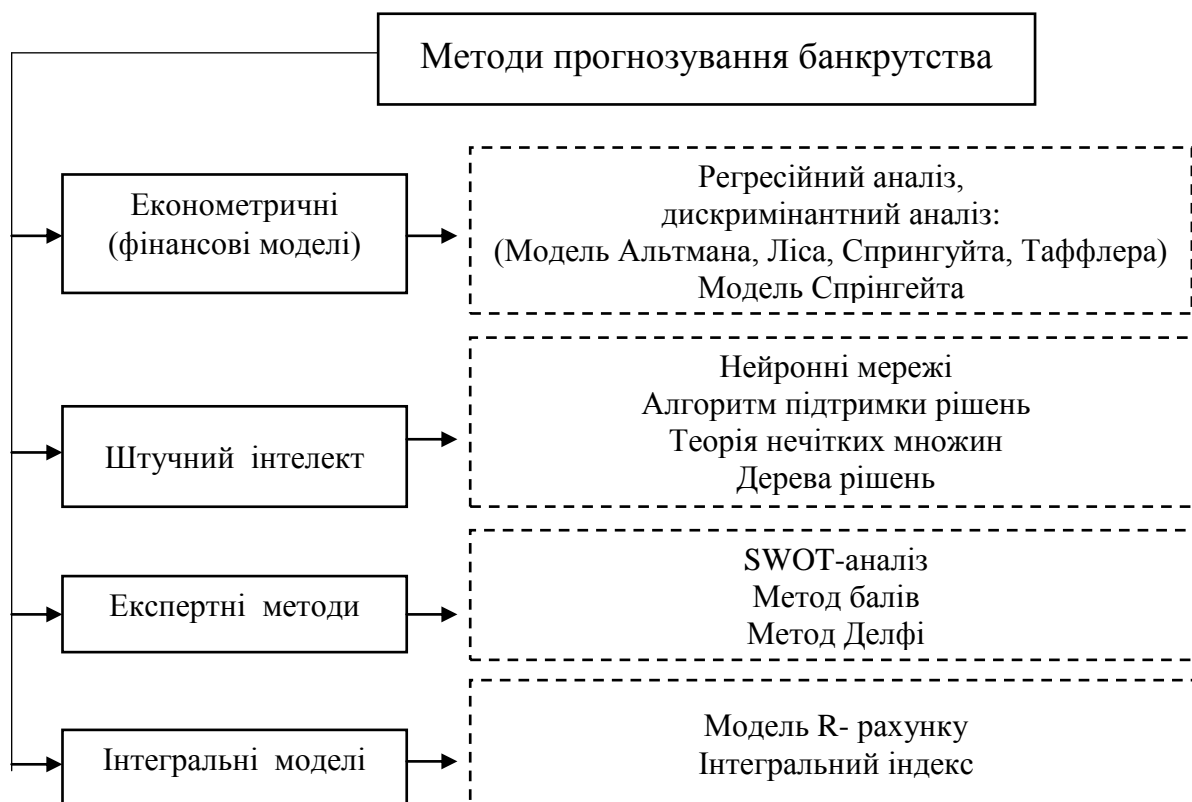

Рис.3.1. Методи прогнозування неплатоспроможності і банкрутства

Ефективним інструментом для оцінки ризиків неплатоспроможності і прогнозування банкрутства вважається метод багатофакторного дискримінантного аналізу (аналіз множинних дискримінант), який дозволяє врахувати вплив різних фінансових показників та їх взаємозв'язок об'єднуючи їх в єдиний інтегральний показник, що дає змогу визначити ступінь впливу кожного з них на ймовірність банкрутства.

В дослідженні використали найбільш відому у практиці багатофакторну модель Альтмана, перевагами якої є точність і швидкість

отриманих прогнозів. Часовий горизонт прогнозування для оцінки становить від 1 до 3 років. Таких термінів достатньо, щоб оцінити стан підприємства у короткостроковій перспективі, що забезпечить оперативність вжитих заходів і уникнути кризових ситуацій. Розрахунки проведені на основі показників спрощеної фінансової звітності ТОВ «Аграрна слобода» і наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Фінансові показники ТОВ «Аграрна слобода» за 2021-2023 рр
для побудови моделі Альтмана

№ п/п	Код рядка	Показники	2021	2022	2023
1	1300	Балансова вартість активів, тис.грн	19123,7	26045	20362
2	1195	Оборотні активи, тис.грн	10042,2	15640,6	11225,3
3	1695	Зобов'язання, тис.грн	4560,2	10561,4	1494,7
4	1420	Нерозподілений прибуток, тис.грн	14513,5	15433,1	15498,1
5	1495	Власний капітал, тис.грн	14563,5	15483,1	15548,1
6	2000	Виручка від реалізації товарів, тис.грн	12383,9	11835,0	13347,1
7	2290	Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	5695,9	919,6	65,0

Для розрахунку моделі Альтмана використовується формула:

$$Z=1,2 \times X1+1,4 \times X2+3,3 \times X3+0,6 \times X4+0,998 \times X5 \quad (3.1)$$

де, X1 (ліквідність) – відображає здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів;

X2 (фінансово стійкість) – показує накопичену частку власного капіталу в загальних активах підприємства;

X3 (рентабельність активів) – показує ефективність використання активів для отримання прибутку;

X4 (структура капіталу) – характеризує залежність підприємства від зовнішнього фінансування;

X5 –(оборотність активів) – вказує на здатність залучати власні активи для отримання доходу.

Методика розрахунку для кожного показника моделі Е.Альтмана наведена у таблиці 3:3.

Таблиця 3.3

Методика розрахунку моделі Альтмана

Показник	Код рядків форми звітності	Формула розрахунку
X1	Ф.1.р.(1195-1695)/ Ф.1.р.1300	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{забов'язання}}{\text{Балансова вартість активів}}$
X2	Ф.1.р.1420/Ф.1.р.1300	$\frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Балансова вартість активів}}$
X3	Ф.2.р.2290/Ф.1.р.1300	$\frac{\text{Сума прибутку до оподаткування}}{\text{Балансова вартість активів}}$
X4	Ф.1.р.1495/Ф.1.р.1695	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Забов'язання}}$
X5	Ф.2.р.2000/Ф.1.р.1300	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Балансова вартість активів}}$
Z - рахунок	$Z=1,2 \times X1+1,4 \times X2+3,3 \times X3+0,6 \times X4+0,998 \times X5$	

Розрахунки проводяться по кожному показнику окремо для кожного року. Точність прогнозування ймовірності банкрутства за один рік до його настання становить 90,9%, що робить цей інструмент ефективним для своєчасного виявлення фінансових проблем. Результати розрахунків наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок показників моделі Альтмана для ТОВ «Аграрна слобода»
за 2021-2023 роки

Рік	X1	X2	X3	X4	X5	Z- рахунок
2021	0,287	0,759	0,297	3,193	0,647	4,950
2022	0,195	0,593	0,035	1,466	0,454	2,513
2023	0,478	0,761	0,003	10,402	0,655	8,541

Отже, проводимо аналіз отриманих результатів моделі Альтмана

$$Z_{2021}=1,2 \times 0,287+1,4 \times 0,759+3,3 \times 0,297+0,6 \times 3,193+0,998 \times 0,647=4,950$$

$$Z_{2022}=1,2 \times 0,195+1,4 \times 0,593+3,3 \times 0,035+0,6 \times 1,466+0,998 \times 0,454=2,513$$

$$Z_{2023}=1,2 \times 0,478+1,4 \times 0,762+3,3 \times 0,003+0,6 \times 10,402+0,998 \times 0,655=8,541$$

Ймовірність настання банкрутства визначаємо шляхом порівняння

отриманого розрахункового значення до нормативного показника. Нормативна шкала для інтерпретації порогових значень за моделлю Альтмана наведена на рис.3.2.

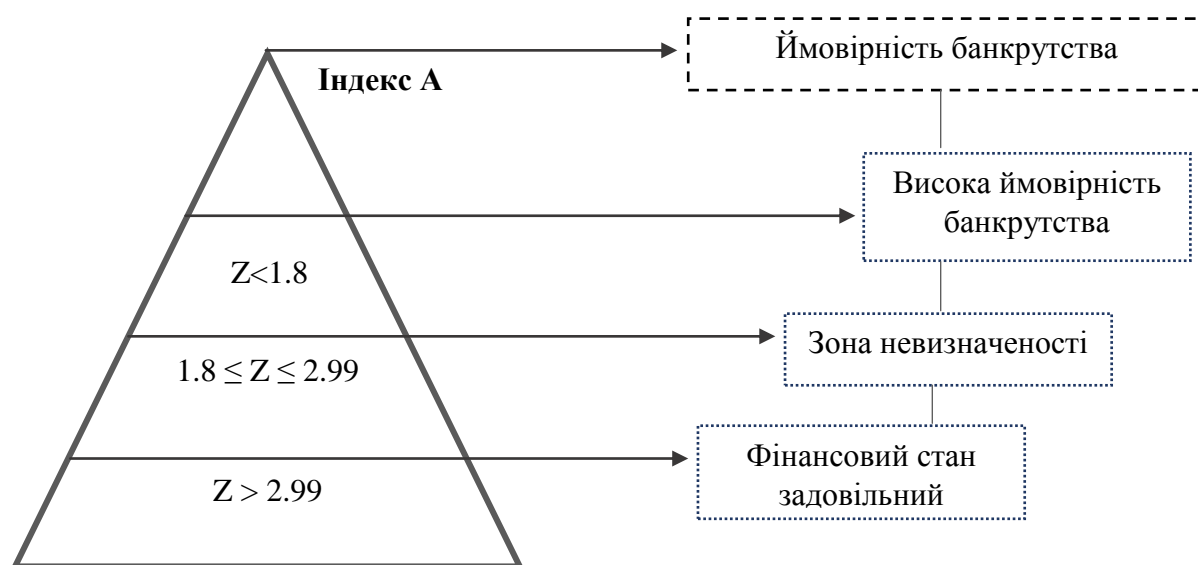

Рис. 3.2. Нормативна шкала порогових значень за моделлю Альтмана

Аналіз показників ТОВ «Аграрна слобода» за 2021-2023 рр. свідчить про задовільний фінансовий стан підприємства з високим рівнем його фінансової стійкості.

Отже, фінансово-економічна безпека підприємства залежить від рівня його фінансової стійкості, яку визначають показники платоспроможності, фінансової стабільності, забезпеченості ресурсами. Фінансові показники ТОВ «Аграрна слобода» за період 2019-2023 рр. показують позитивну динаміку у фінансовій структурі підприємства, що свідчить про його розвиток і підвищення рівня фінансової незалежності. Однак коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, що відображає здатність ТОВ «Аграрна слобода» адаптуватися до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі, знизився до 0,62 % порівняно з 2019 роком і свідчить про низький рівень фінансової гнучкості, що може ускладнювати оперативне реагування на фінансові ризики.

Для уникнення таких ризиків необхідно оптимізувати систему управління інформаційними ресурсами, що забезпечить проведення

об'єктивного аналізу і покращить якість прогнозування можливих небезпек. Для оцінки рівня фінансової стійкості ТОВ «Аграрна слобода» було застосовано дискримінантну п'ятифакторну модель Альтмана. Результати розрахунків порівняні з нормативною шкалою порогових значень демонструють задовільний фінансовий стан підприємства з високим рівнем його фінансової стійкості.

3.2. Інструментарій інформаційного моделювання для забезпечення фінансово-економічної безпеки

Ефективність прийняття управлінських рішень та їх реалізація значною мірою обумовлено якісним інформаційним забезпеченням, яке є основою для впровадження ефективних інструментів оптимізації процесу управління. Існує широкий вибір таких інструментів, проте, він залежить від мети, стратегії розвитку, галузевих особливостей підприємства та інших факторів. Одним з таких інструментів виступає інформаційне моделювання. Цей метод дозволяє виявити виникнення потенційних ризиків, прогнозувати їх наслідки та запроваджувати заходи для досягнення визначених стратегічних цілей. Дієвим інструментом аналізу інформаційного забезпечення є SWOT – аналіз, з допомогою якого можна оцінити сильні та слабкі сторони господарства, а також спрогнозувати можливості і явні загрози зовнішнього середовища. Його використання є особливо доцільним для оцінки фінансово-економічної безпеки, т.я. на основі отриманих і узагальнених інформаційних даних можна розробити план стратегії і розвитку підприємства. Матриця SWOT – аналізу для оптимізації СІЗ фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» наведено на рисунку 3.3.

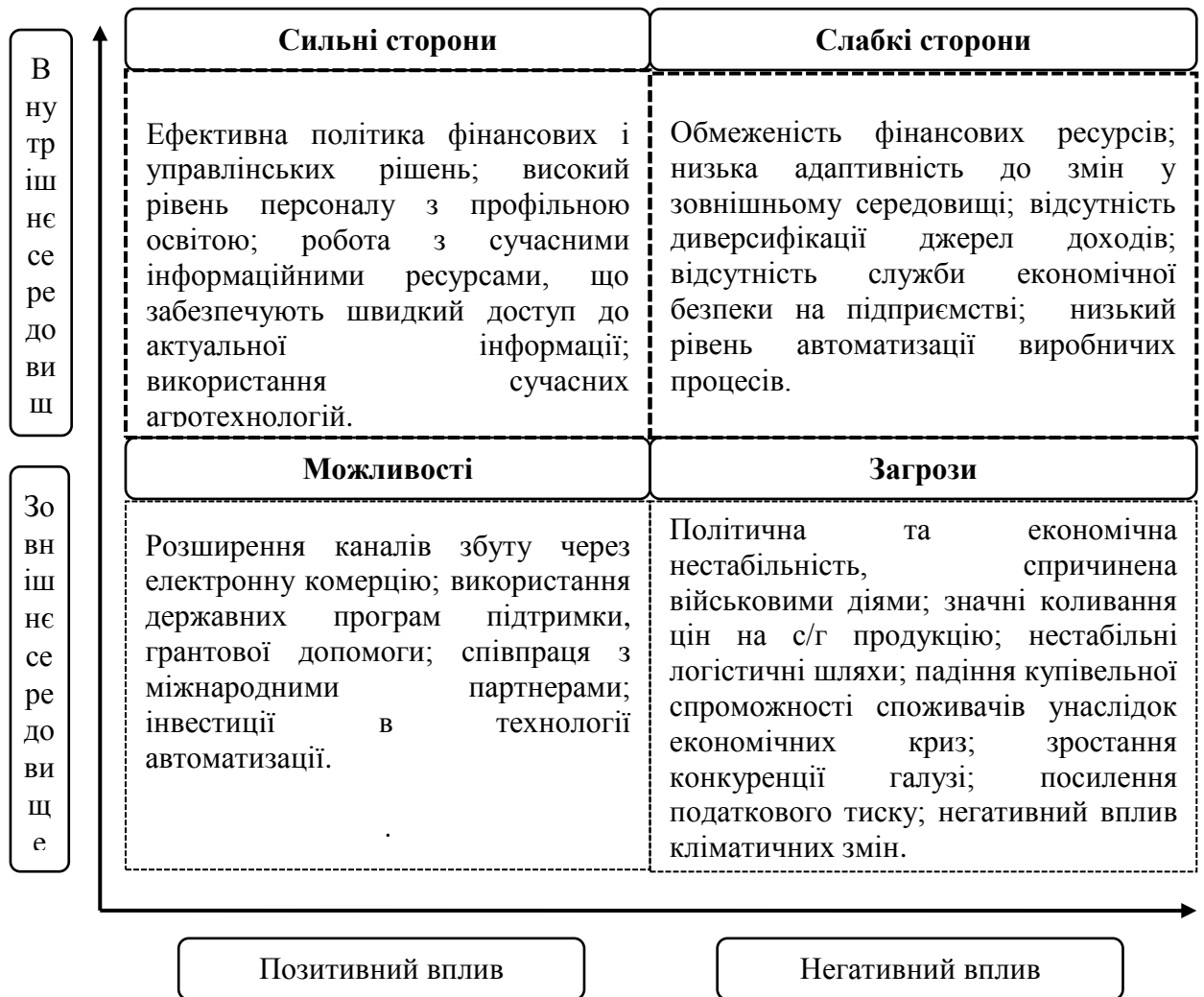

Рис. 3.3 Матриця SWOT – аналізу для оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода»

Застосування SWOT – аналізу дозволило зосередити увагу на основних напрямках діяльності ТОВ «Аграрна слобода», визначивши його сильні і слабкі сторони, а також можливі загрози зовнішнього впливу. Це стало можливим завдяки даним, отриманим через інформаційне моделювання. Врахування результатів SWOT – аналізу проведене на основі якісного інформаційного забезпечення сприяло оптимізації управлінських процесів та підвищенню рівня фінансово економічної стійкості ТОВ «Аграрна слобода».

Отже, інформаційне забезпечення виступає як інструментом збору та обробки інформації, так і основою для доцільного вибору методів оптимізації, зокрема інформаційного моделювання та SWOT – аналізу і

дозволяє забезпечити системний підхід до управління та розробити алгоритм оптимізації СІЗ для досягнення стратегії підприємства.

3.3. Алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки

Для досягнення підприємством бажаного фінансового зростання та забезпечення ефективної діяльності, потрібно зосередити увагу на формуванні оптимальних рішень, які сприятимуть досягненню поставлених цілей. Ефективне управління фінансово-економічною безпекою повинно гарантувати повноцінний захист від можливих небезпек і ризиків, пов'язаних з різними напрямками діяльності підприємства. Керівники підприємства повинні детально планувати свої дії стосовно діяльності підприємства і реалізовувати їх поетапно, дотримуючись відповідного алгоритму, що враховує інформаційне забезпечення як основу для прийняття виважених і обґрунтованих рішень із забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Проведений аналіз показників фінансової діяльності ТОВ «Аграрна слобода» дозволив сформулювати основні елементи стратегії розвитку підприємства, що стало основою для розробки алгоритму, спрямованого на створення оптимальної системи управління інформаційним забезпеченням підприємства. Алгоритм передбачає поетапний підхід до впровадження інформаційного моделювання та використання аналітичних інструментів, що забезпечить підвищення прийнятих управлінських рішень і зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода». Послідовні етапи розробленого алгоритму наведено на рисунку 3.4.

В процесі розробки алгоритму, акцент робився на інтеграцію сучасних інформаційних систем, які здатні оперативно забезпечити доступ до аналітичних даних і створення прозорої бази для оцінки ефективності прийняття рішень.

Рис. 3.4. Алгоритм оптимізації системи інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода»

Важливим етапом є впровадження процесів моніторингу та оцінки ризиків, що дозволяє вчасно виявляти загрози різного характеру і вчасно адаптувати стратегію управління. Даний етап включає регулярний збір, аналіз і оновлення даних для створення ефективної бази прийняття рішень. Інтеграція сучасних інструментів і методів аналізу, таких як SWOT – аналіз, дискримінантний аналіз, дозволяє оцінити рівень фінансово-економічної

безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та прогнозувати можливі наслідки прийнятих управлінських рішень.

Автоматизація збору і обробки інформації дозволить мінімізувати ризики, пов'язані з людським фактором, підвищить швидкість обробки інформації, сприятиме покращенню комунікації між різними підрозділами підприємства, що дозволить обмінюватися актуальною інформацією в режимі реального часу. Важливо, щоб персонал був підготовленим до роботи з новими інструментами, тому, наступним етапом є проведення навчань, що підвищить обізнаність працівників стосовно роботи з інформаційними ресурсами.

Для забезпечення збереження даних і інформаційної безпеки необхідно впровадження заходів, що включають обмеження доступу до конфіденційних даних, створення резервних копій, а також регулярне оновлення антивірусних програм.

Регулярний контроль і оцінка запропонованих дій сприятимуть адаптації системи відповідно до змін внутрішнього і зовнішнього походження, що дозволить підтримати високий рівень фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода».

Отже, керівництву ТОВ «Аграрна слобода», доцільно розробляти і впроваджувати комплексні стратегії оптимізації системи інформаційного забезпечення. Важливо, щоб інформаційні системи були інтегровані в усі рівні управлінських процесів, що забезпечить швидкий доступ до актуальних даних для прийняття рішень. Це включає впровадження автоматизації збору, обробки та аналізу інформації, використання інструментів прогнозування і моделювання, а також розробку ефективних процедур захисту даних. Контроль і оцінка запропонованих дій сприятиме своєчасному коригуванню стратегії для забезпечення її відповідності потребам підприємства.

Висновки до розділу 3.

1. Фінансово-економічна безпека підприємства залежить від рівня його фінансової стійкості, яку визначають показники платоспроможності, фінансової стабільності, забезпеченості ресурсами. Аналіз фінансових показників ТОВ «Аграрна слобода» за період 2019-2023 рр. показав позитивну динаміку у фінансовій структурі підприємства, що свідчить про його розвиток і підвищення рівня фінансової незалежності. Однак коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, що відображає здатність ТОВ «Аграрна слобода» адаптуватися до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі, знизився до 0,62 % порівняно з 2019 роком і свідчить про низький рівень фінансової гнучкості, що може ускладнювати оперативне реагування на фінансові ризики. Для уникнення таких ризиків необхідно оптимізувати систему управління інформаційними ресурсами, що забезпечить проведення об'єктивного аналізу і покращить якість прогнозування можливих небезпек.

2. Ефективним інструментом для оцінки ризиків неплатоспроможності і прогнозування банкрутства вважається метод багатofакторного дискримінантного аналізу, який дозволяє врахувати вплив різних фінансових показників та їх взаємозв'язок об'єднуючи їх в єдиний інтегральний показник, що дає змогу визначити ступінь впливу кожного з них на ймовірність банкрутства. В дослідженні використали найбільш відому у практиці багатofакторну модель Альтмана, перевагами якої є точність і швидкість отриманих прогнозів. Часовий горизонт прогнозування для оцінки становить від 1 до 3 років. Розрахунки проведені на основі показників спрощеної фінансової звітності ТОВ «Аграрна слобода». Результати розрахунків порівняні з нормативною шкалою порогових значень демонструють задовільний фінансовий стан підприємства з високим рівнем його фінансової стійкості.

3. Ефективність прийняття управлінських рішень та їх реалізація обумовлено якісним інформаційним забезпеченням, що є основою для впровадження ефективних інструментів оптимізації процесу управління. Дієвим інструментом аналізу інформаційного забезпечення є SWOT – аналіз, застосування якого дозволило зосередити увагу на основних напрямках діяльності ТОВ «Аграрна слобода», визначивши його сильні і слабкі сторони, а також можливі загрози зовнішнього впливу. Це стало можливим завдяки даним, отриманим через інформаційне моделювання. Врахування результатів SWOT – аналізу проведене на основі якісного інформаційного забезпечення сприяло оптимізації управлінських процесів та підвищенню рівня фінансово економічної стійкості ТОВ «Аграрна слобода».

4. Ефективне управління фінансово-економічною безпекою повинно гарантувати повноцінний захист від можливих небезпек і ризиків, пов'язаних з різними напрямками діяльності підприємства. Проведений аналіз показників фінансової діяльності ТОВ «Аграрна слобода» дозволив сформулювати основні елементи стратегії розвитку підприємства, що стало основою для розробки алгоритму, спрямованого на створення оптимальної системи управління інформаційним забезпеченням. Керівництву ТОВ «Аграрна слобода», доцільно впроваджувати комплексні стратегії оптимізації системи інформаційного забезпечення. Важливо, щоб інформаційні системи були інтегровані в усі рівні управлінських процесів, що забезпечить швидкий доступ до актуальних даних для прийняття рішень. Це включає впровадження автоматизації для збору, обробки та аналізу інформації, використання інструментів прогнозування і моделювання, а також розробку ефективних процедур захисту даних. Контроль і оцінка запропонованих дій сприятиме своєчасному коригуванню стратегії для забезпечення її відповідності потребам підприємства.

ВИСНОВКИ

1. Виходячи із досліджень наукових джерел, ефективне функціонування СІЗ є надважливим для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інформаційне забезпечення надає необхідні дані для аналізу фінансово-економічного стану підприємства та дозволяє швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Воно включає в себе інформаційні ресурси, технології обробки та передачі даних, що забезпечують прийняття обґрунтованих рішень. Облікова інформація, як елемент системи інформаційного забезпечення, є важливим інструментом для ідентифікації ризиків і моделюванні можливих сценаріїв розвитку подій. Вимоги до функціонування системи інформаційного забезпечення зумовлюють появу нових викликів для підприємства щодо необхідності швидкої адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі, забезпечення достовірності та своєчасності інформації. Важливим є оптимізація цієї системи для забезпечення ефективного управління, зниження ризиків і підвищення конкурентоспроможності підприємства.

2. Встановлено, що інформаційне забезпечення є важливим елементом в управлінні ризиками фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки дозволяє вчасно виявляти, аналізувати та мінімізувати потенційні загрози. Зниження інформаційних ризиків можливе через впровадження ефективних механізмів збору, обробки та зберігання інформації, автоматизацію процесів та регулярний моніторинг, що дозволить ефективно реагувати на динамічне зовнішнє та внутрішнє середовище та стабільно управляти фінансовими ресурсами.

3. Ефективне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від правильно організаційного правового регулювання інформаційного забезпечення. Важливим є дотримання вимог законодавства України щодо інформації, захисту даних, бухгалтерського обліку та податкової звітності. Для досягнення оптимального рівня

фінансової безпеки на внутрішньому рівні слід ефективно використовувати інформаційні ресурси через систему обліку підприємства, розробивши внутрішні документи, такі як Положення про облікову політику, Положення про інформаційну безпеку та інструкції щодо електронної комунікації. Впровадження таких документів дозволять адаптувати методи обробки та використання інформації до специфіки діяльності підприємства, що сприятиме більш ефективному використанню інформації у системі фінансово-економічної безпеки.

4. ТОВ «Аграрна слобода» створено в 2019 році і зареєстровано в Харківській області смт Сахновщина. Уповноваженою особою і одночасно власником товариства є Калмиков Сергій Олександрович. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових та насінні олійних культур. Додатковими видами є післяурожайна діяльність, оптова торгівля зерном, насінням і кормами та допоміжна діяльність у рослинництві.

5. Аналіз вартості майна за досліджуваний період ТОВ «Аграрна слобода» показує позитивну динаміку забезпечення ресурсами. Зокрема збільшилась вартість необоротних і оборотних активів, що свідчить про зміцнення фінансового потенціалу. Збільшення суми доходу від реалізації продукції та послуг з 400 тис.грн. на початку діяльності підприємства до 13347, 1 тис.грн. у 2023 році, свідчить про зміцнення конкурентного потенціалу ТОВ «Аграрна слобода» на ринку. Спостерігаємо суттєві коливання питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «Аграрна слобода» за 2019-2023 роки. Показник збільшився на 44,7 в.п., що свідчить про розвиток та оновлення матеріально технічної бази, що пов'язано із значними капіталовкладеннями у необоротні активи. Нестабільні коливання показника валового прибутку при одночасному, суттєвому зниженні чистого прибутку пояснюється зростанням витрат на операційну діяльність підприємства. Спостерігається також зміни розміру інших операційних витрат, що також суттєво збільшилися по відношенню до 2019 року.

6. В процесі розрахунків фактичних показників складових безпеки, виявлено, що ТОВ «Аграрна слобода» досягнуто високий рівень кадрової безпеки, вказує на ефективне управління персоналом. Найбільший ризик виявлено у фінансовій сфері – показник становить лише 20% від нормативного і потребує впровадження негайних дій. Нижчий рівень безпеки має екологічна складова (50%), що вказує на потребу впровадження заходів для її покращення. Інформаційна та інтелектуально-технічна складова знаходяться на задовільному рівні, їх показники складають 66,6% і 75 % відповідно, що свідчить про необхідність знаходження резервів для їх вдосконалення, зокрема за рахунок оптимізації інформаційних систем і впровадження новітніх технологічних рішень. Організація правової безпеки ТОВ «Аграрна слобода» та рівень заходів силової безпеки мають високі показники і сягають 83,3% відхилення від норми. Для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Аграрна слобода» основну увагу слід зосередити на усуненні недоліків у фінансовій і екологічній сферах, а також підвищенні ефективності інформаційної підтримки шляхом оптимізації її структури та впровадження сучасних засобів захисту даних.

7. Інформаційними джерелами для підприємства виступають дані фінансового і податкового обліку. Використання програмного забезпечення «BAS - Бухгалтерія» дозволяє вчасно формувати первинні документи, фінансову і податкову звітність, відстежувати заборгованості. Додаткова обробка даних у таблицях Excel дозволяє налаштувати аналіз інформації відповідно до специфічних потреб управлінського процесу, що дає можливість формувати деталізовані звіти за різними обліковими потребами, виявити їх відхилення та здійснювати більш точне планування діяльності. Аналітичні заходи спрямовані на виявлення фінансових ризиків пов'язаних із зростанням заборгованості контрагентів, зростанням витрат підприємства та виявлення слабких місць у фінансовому управлінні. Контроль здійснюється керівником підприємства у співпраці з бухгалтером і спрямований на

забезпечення якості і точності облікових даних, виявлення відхилень від планових показників і реалізацію запланованих рішень.

8. Фінансово-економічна безпека підприємства залежить від рівня його фінансової стійкості, яку визначають показники платоспроможності, фінансової стабільності та забезпеченості ресурсами. Аналіз фінансових показників ТОВ «Аграрна слобода» за період 2019-2023 рр. показав позитивну динаміку у фінансовій структурі підприємства, що свідчить про його розвиток і підвищення рівня фінансової незалежності. Однак коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, що відображає здатність ТОВ «Аграрна слобода» адаптуватися до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі, знизився до 0,62 % порівняно з 2019 роком і свідчить про низький рівень фінансової гнучкості, що може ускладнювати оперативне реагування на фінансові ризики. Для уникнення таких ризиків необхідно оптимізувати систему управління інформаційними ресурсами, що забезпечить проведення об'єктивного аналізу і покращить якість прогнозування можливих небезпек.

9. Ефективним інструментом для оцінки ризиків неплатоспроможності і прогнозування банкрутства вважається метод багатофакторного дискримінантного аналізу, який дозволяє врахувати вплив різних фінансових показників та їх взаємозв'язок об'єднуючи їх в єдиний інтегральний показник, що дає змогу визначити ступінь впливу кожного з них на ймовірність банкрутства. В дослідженні використали найбільш відому у практиці багатофакторну модель Альтмана, перевагами якої є точність і швидкість отриманих прогнозів. Часовий горизонт прогнозування для оцінки становить від 1 до 3 років. Розрахунки проведені на основі показників спрощеної фінансової звітності ТОВ «Аграрна слобода». Результати розрахунків порівняні з нормативною шкалою порогових значень демонструють задовільний фінансовий стан підприємства з високим рівнем його фінансової стійкості.

10. Ефективність прийняття управлінських рішень та їх реалізація

обумовлено якісним інформаційним забезпеченням, яке є основою для впровадження ефективних інструментів оптимізації процесу управління. Дієвим інструментом аналізу інформаційного забезпечення є SWOT – аналіз, застосування якого дозволило зосередити увагу на основних напрямках діяльності ТОВ «Аграрна слобода», визначивши його сильні і слабкі сторони, а також можливі загрози зовнішнього впливу. Це стало можливим завдяки даним, отриманим через інформаційне моделювання. Врахування результатів SWOT – аналізу проведене на основі якісного інформаційного забезпечення сприяло оптимізації управлінських процесів та підвищенню рівня фінансово економічної стійкості ТОВ «Аграрна слобода».

11. Ефективне управління фінансово-економічною безпекою повинно гарантувати повноцінний захист від можливих небезпек і ризиків, пов'язаних з різними напрямками діяльності підприємства. Проведений аналіз показників фінансової діяльності ТОВ «Аграрна слобода» дозволив сформулювати основні елементи стратегії розвитку підприємства, що стало основою для розробки алгоритму, спрямованого на створення оптимальної системи управління інформаційним забезпеченням. Керівництву ТОВ «Аграрна слобода», доцільно впроваджувати комплексні стратегії оптимізації системи інформаційного забезпечення. Важливо, щоб інформаційні системи були інтегровані в усі рівні управлінських процесів, що забезпечить швидкий доступ до актуальних даних для прийняття рішень. Це включає впровадження автоматизації збору, обробки та аналізу інформації, використання інструментів прогнозування і моделювання, а також розробку ефективних процедур захисту даних. Контроль і оцінка запропонованих дій сприятиме своєчасному коригуванню стратегії для забезпечення її відповідності потребам підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безбородова Т.В. Структурно-морфологічна модель системи інформаційного забезпечення процесу управління. Економіка та держава. 2007. № 4. С. 27–29

1. Белоусова, І. А., Сугак, Т. О. Пріоритетні напрямки удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств. Вчені записки Університету «КРОК». 2019р. № 2 (54). с.199–204. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-199-204>

2. Біловол Є.В., Калмиков С.О., Овдін В.С. Роль обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів в системі економічної безпеки підприємства. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 30-31 жовтня 2024 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С.31-32

3. Бойченко О. С., Гуменюк І. В., Гладич, Р. І. Математична модель оцінки ризику несанкціонованого доступу до інформації користувачами інформаційно-телекомунікаційної системи. Проблеми створення, випробування, застосування та експлуатації складних інформаційних систем. 2019. №16. с.124–134. URL: <https://doi.org/10.46972/2076-1546.2019.16.12>

4. Бондарчук Н.В., Гуменчук М. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її за безпечення. Ефективна економіка. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409>

5. Гаркуша В.О. Методичний підхід до оцінки ризиків інформаційної безпеки підприємства. 2020. Вип. 2 с.85-90. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-2-15>

6. Гнатенко В. Інформаційно-економічна безпека як фактор стабільного розвитку держави. 2020. №5. С. 63–74.

URL:<http://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/152>

7. Жадан Т.А., Мелень О.В., Якименко-Терещенко Н.В. Банкрутство підприємства: сутність поняття та основні ризик-фактори його виникнення в готельно-ресторанному бізнесі. Інфраструктура ринку. 2019р. № 37. с.243-251 URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/36.pdf

8. Захаров О.І. Інформаційне забезпечення управління системою економічної безпеки підприємства URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/zakharov_0010.pdf

9. Іванюта Т.М. Інформаційне забезпечення в системі економічної безпеки підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»; НУХТ. Київ, 2014. 21 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/96edceea-88d1-4f49-b4fe-e09d8a0b0572/content>

10. Ігнатенко М.М. Інформаційне забезпечення організаційно-економічних пріоритетів розвитку фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка. 2020. №5 URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7854>

11. Кара Н. І., Процик, І. С. Інформаційне забезпечення оцінки впливу контрагентів підприємства в умовах міжнародної економічної діяльності. Економічний простір. 2021 №173. с.46-51. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/173-15>

12. Карпович І. М. Сучасні технології оцінки ризиків інформаційної безпеки в електронній комерції. Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія ВНТУ. 2022. № 3. С.55-76. URL: https://tech.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/13.pdf

13. Кодекс України з процедур банкрутства. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2019. № 19. ст.74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/conv#n6>

14. Колесніков, А. Практичний інструментарій формування економічної безпеки підприємств мережевих структур: інформаційно-

аналітичний аспект. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. № 326(1). с.71-76. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-12>

15. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

16. Коптева Г.М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства. Економіка та підприємництво, 2020 р., № 4 (115) URL:http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/17.pdf

17. Коптева Г.М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. Держава та регіони. 2020. № 4. с.85-90. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/17.pdf

18. Крамаренко, К., Вінниченко, О. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання. Сталий розвиток економіки. 2024. № 3 (50), с.344-349. URL:<https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-51>

19. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика. Навч. Посібник. К.: Центр учбової літератури. 2017р. с.456 URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/ek_diagn_kryvovayz.pdf

20. Кримчак Л. А. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. Бізнесінформ. 2019. № 6. с.33-39 URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-6_0-pages-33_39.pdf

21. Ліщенко А. В. Система інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств харчової промисловості. Ефективна економіка. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6318>

22. Малашко О.Є. Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2020. № 14. С. 30–38. URL: <https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3369>

23. Марусяк Н., Пильнюк Д. Банкрутство підприємства: сутність,

причини та наслідки. Економіка та суспільство. 2021р. №33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-29>

24. Мачак , Т., Дубина, О., Юрченко, С. Інформаційне забезпечення управління системою економічної безпеки підприємства та його удосконалення. Економіка та суспільство. 2024. (61). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-66>

25. Мешкова-Кравченко Н.В., Тарасюк А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Випуск 1 (50) 2019. с.91-95. URL:<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/792719>

26. Новик І.В. Проблеми та перспективи забезпечення економічної підприємства в Україні. Інфраструктура ринку. 2020. №43. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/43.pdf

27. Одношевна О.О., Вітер В.А., Калмиков С.О. Удосконалення процесу забезпечення захисту фінансово-економічної безпеки підприємства від ризиків шахрайства. Бізнесінформ. 2024. №9. С.123-129. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-123-129>

28. Орлик О.В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. 2020. № 2. с. 222-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2015_2_27

29. Палагута С.С. Особливості інформаційного забезпечення управління підприємств і організацій. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 16. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/85.pdf>

30. Панченко В. Управління інформаційною безпекою держави та підприємств: правові та організаційні аспекти. Актуальні проблеми правознавства. 2020р. №1. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38493/1>

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

32. Про електронні документи та електронний документообіг. Закон України від 22.05.2003 № 851-IV зі змінами. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
33. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015р. № 675 VIII -. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
34. Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію: Постанова Каб Мін.України від 19.10.2016р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-%D0%BF#Text>
35. Про захист інформації в інформаційно- комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
36. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n148>
37. Про національну безпеку України: Закон України»від 21.06.2018р. №2469-VIII URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info
38. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003р. № 964-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>
39. Про підприємництво: Закон України від 7.02.1991р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#doc_info
40. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : указ Президента України від 25.02.2017 № 47/2017 // База даних “Законодавство України”/ВРУ України.URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
41. Пушкар М. С., Фінансовий облік: підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. с. 628 с.
42. Ріщук Л. І. Підхід щодо розробки програми управління ризиками на підприємстві. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2015р. № 1(2). с. 77-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2015_1%282%29__17

43. Русин-Гриник, Р., Гриновець, М., Борсук, О., Фтемов, Е., Круглов, С. The essence and types of information security enterprises. *SWorldJournal*. 2023. № 3(22-03). с.7–15. URL: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-22-03-013>
44. Сікорський Д.О. М. Аналіз принципів побудови моделей інформаційної безпеки в корпоративних інформаційних системах. *Ефективна економіка*. 2019. №975. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4257>
45. Тихомиров О.О. Класифікації забезпечення інформаційної. *Юридичні науки*. 2011. №1. с.164–169. URL: https://tihoma-law.at.ua/Tihomyrov_klasifikacii_zabezpechennya_infobezpeky.pdf
46. Ткачук, Г. Ю. Інструментарій забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2022 №178. с.55-59. URL <https://doi.org/10.32782/2224-6282/178-9>
47. Фаріон Я., Фаріон Т. Бухгалтерський облік як складова інформаційного забезпечення банківського менеджменту. *Економічний аналіз*. 2010. Випуск 5. с.37-39. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/14117/1/%D0%91%D1%83%D1%85%D0%B3%D0%B0%D>
48. Хвальчик І.Л., Волощук Л.О. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством. *Economics: time realities*. 2020. №1 (47). С. 84-90. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No1/84.pdf>
49. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
50. Шапурова О. О. Моделі оцінки банкрутства та кризового стану підприємств. *Економіка та держава*. 2009. № 4. с. 59-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2009_4_17